Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat — פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 196 (1191) | Łódź, Wtorek 23 Sierpnia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג כ״ה אב תרפ״ז | № 196 (1191)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

סקאנדאליעזע מעשים אויפ׳ן לאדזער יודישען בית-החיים.

די קהלה מוז דורכפיהרען א שטרענגע אויספארשונג און מאכען א סוף צו דער שרעקליכער אונארדנונג.

די לעצטע צייט האבען אין דער שטאדט קורסירט קלאנגען, אז אין דער אדמיניסטראציע פון יודישען בית-עולם אין לאדז איז נישט אלץ אין ארדנונג. און ווירקליך האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די רעגיסטראציע-ביכער פון די קברים, שטימען נישט מיט די ווירקליכע נומערן פון די קברים און צוליב דעם איז מעגליך, אז פיל מצבות זענען געשטעלט געווארען אויף פרעמדע קברים.

מיר האבען זיך פערזענליך פעראינטערעסירט מיט דעם דאזיגען ענין און עס שטעלט זיך ווירקליך ארויס, אז אין דער היינטיגער הערשט אויפ׳ן בית-עולם א סקאנדאליעזע אונארדנונג. צו דעם אלעם בעציהט זיך נאך די אדמיניסטראציע פון בית-עולם מיט דער גרינגשעצונג און גלייכגילטיגקייט צו די, וועלכע קומען מיט טענות און פרעטענזיעס.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה איז בעשעפטיגט מיט גאנץ אנדערע ענינים. מ׳האט פאליטיקירט. מ׳האט נישט קיין צייט און קיין ווילען אריינצוקוקען אין דער ווירטשאפט פון בית עולם, כדי צו וויסען, וואס דארט קומט פאר. אמאל האט מען געמאכט פערוואורפען דער יודישער קהלה, אז דאס איז א בית-עולם-געמינע. היינט קען מען אויך דאס נישט מעהר זאגען.

מיר עצה׳ן די פערוואלטונגס-מיטגלידער פון דער יודישער קהל׳ה גענוי און אויסמצדקדקם צו לייענען די אונטערהערטע פאקטען פון אונארדנונג, וואס הערשט דארט און עגמת נפש די יעניגע, וועלכע זענען געשטראפט געווארען מקבר צו זיין זייער׳ט א נאהענטען.

אבער זאלען מ׳ר לאזען רעדען די פאקטען.

ביי א געוויסען ה׳ באק פון ליפאווא גאס איז דעם 22. יולי געשטארבען אנ׳איינציג 3 יעהריג מיידעלע זעלדע. ה׳ באק האט אדורכגעפיהרט אלע פארמאליטעטען און נאך אין דעמזעלבען טאג איז פארגעקומען די קבורה, אלץ איז געווען אין ארדנונג. נאכ׳ן אל מלא רחמים האט דער קברן דערלאנגט דעם ה׳ באק א צעטעל מיט דעם נומער, גאס און קווארטאל פון דעם קבר. מיט צוויי וואכען שפעטער איז ה׳ באק געקומען אויפ׳ן בית-עולם שטעלען א מצבה. ער איז דערביי אריינגעגאנגען אין קאנצעלאריע פון בית עולם, כדי צו בעקומען די ערלויבניש דערויף, ווי ערשטוינט איז אבער ה׳ באק געווארען, ווען אין קאנצעלאריע האט ער בעקומען אנ׳ערלויבניש אויפצושטעלען די מצבה, אבער אויף אגאנץ אנדער ארט, ווי דאס קינד איז ווירקליך געקומען צו קבורה. אויף דער פראגע פון ה׳ באק האט מען איהם גענטפערט, אז די קאנצעלאריע ווייסט בעסער און איבעריגענס האט איינער פון די בעאמטע געזאגט, אז משיח וועט קומען און אלע טויטע וועלען אויפשטעהען תחית המתים, וועט איהר קינד אויך אויפשטעהן, אהן אונטערשיד, וואו עס ליגט בעגראבען".

ה׳ באק האט זיך אבער נישט בעגנוגענט מיט דעם דאזיגען שפאסיגען ענטפער און האט ווייטער פערלאנגט, אז דאס מיסטעריעזע ניש זאל אויפגעקלערט ווערען.

די ארוי באק האט פאר עגמת נפש גע׳חלש׳ט.

— היתכן, וויינט זי, וואס וועט איצט זיין, מיר זענען אָרימע אבער עהרליכע ארבייטער, דאס איינציגע פערמעגען אונזערס איז געווען אונזער טייער קינד. מיר זענען געשטראפט געווארען און דאס קינד איז געשטארבען. און איצט וואלט מען געוואלט קומען אויף׳ן קבר פון׳ם קינד, אויסוויינען, ארויסרעדען זיך פון מוטער׳ס הארץ — ווייס איך נישט וואו מיין קינד איז געקומען צו קבורה. איך קען קיין מצבה נישט שטעלען, ווייל איך ווייס נישט, צי איך וועל נישט שטעלען אויף קיין פרעמדען קבר.

צום סוף האט שוין די אדמיניסטראציע ערלויבט צו שטעלען די מצבה, אויף דעם ארט, וואו ה׳ באק האט אנגעוויזען. איז אבער דאס דאזיגע ארט פערשריבען אין די ביכער אויף נאך אנ׳אנדער נאמען.

דאס איז אבער נישט קיין איינצעלנער פאל. אזוי געהט עס כסדר. די פאקטען זענען איינער סקאנדאליעזער פון אנדערען און די פערזאנען לעבעדיגע משפחה מיטגלידער בלייבען מיט דעם פראגע צייכען: צי קומען זיי טאקע אויף די קברים פון זייערע פאמיליען מיטגלידער צי נישט.

ביי א געוויסען לינדזען אויפ׳ן אלטען מארק איז מיט א חודש צוריק געשטארבען א פאמיליען מיטגליד, נאך דער לוה האט איינער פון די פאמיליען-מיטגלידער ארויפגעשטעלט נעבען קבר א ברעטעל מיט א געהעריגער אויפשריפט. וואלט דאך שוין זיכער געדארפט זיין אלץ אין ארדנונג, אין ווי׳ער דיזעלבע בעזיכטע, אין די ביכער איז אבער פערשריבען, אז דער פערשטארבענער לינדזען ליגט גאר אויף אנ׳אנדער ארט. און ווידער די זעלבע טרערען פון דער פאמיליע, ווידער די זעלבע טענות.

מיר קענען נאך ווייטער דערצעהלען וועגען א פערשטארבען קינד ביי דער פאמיליע מארגענשטערן פון סטאדאלניאנגאס, וואו מ׳קען בשום אופן נישט דערגעהן, וואו דאס קבר איז, ווייל דער צעטעל פון קברן שטימט נישט מיט די קאנצעלאריע-ביכער. אזא ענליכער פאל איז ביי דער פאמיליע דושאלאווסקי אויף אלעקסאנדער גאס און נאך פיל וואלט מען געקענט אויסרעכנען. ווי אזוי דערגעהט מען איצט א טאלק — איז ממש נישט צו פערשטעהן.

זאלען מיר אבער איצט דערצעהלען נאך פאקטען, פון וועלכע די האר שטעלען זיך קאפויער. למשל:

אין 14-טען קווארטאל, רעכטס, צווייטע גאס גהען די נומערן בסדר 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318 א. א. וו. אויף די אלטע דערמאנטע נומערן ליגען שוין איצט בר-מינן. אין די קאנצעלאריע-ביכער איז אבער קיין נומער 317 איינגאנצען נישט פערהאן און נומער 318 איז פערהאן צוויי מאל. דארף מען דאך וויסען ווער עס ליגט אויף 317 און ווער אויף 318, ווערט דאס אין דער קאנצעלאריע געמאכט גאנץ פשוט: בלינדערהייט זאגט מען פלוני בן פלוני ליגט אויף 317 און דער און דער אויף 318, צי דאס קען דאך זיין פארקעהרט — בלייבט טאקע א קשיא.

און נאך ווייטער, אין די ביכער זענען פערהאן נומערירטע קברים פון מתים, וועלכע זענען בכלל נישט בנמצא אויפ׳ן בית-עולם. א געוויסער צוויליך האט געוואלט גיהן אויפ׳ן קבר פון זיינס א זוהן, האט ער בעקומען אין קאנצעלאריע א נומער און ארט פון דער קרקע. ווייזט זיך ארויס, אז אויפ׳ן א געוויזענעם ארט איז בכלל קיין קבר נישט פערהאן.

דארף מען נאך שרייבען, נאך אויפרודערן דאס געמיט דערמיט, דאס ווערט זיך, אז ס׳איז פולשטענדיג גענוג, אז די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה זאל זיך קלאהר מאכען וואס דא קומט פאר. דאס זענען נישט קיין שפילכלעך, גלאט טעותים, וואס לאזען זיך פערבעסערן. קיינער איז דערנאך נישט זיכער, דער טעות איז ריכטיג אויסגעבעסערט. קיין מתים קען מען נישט אויסגראבען.

צו די אונארדנונגען מוז געמאכט ווערען א סוף! די דאזיגע אומפעראנטווארטליכע פיהרונג מוז אויפהערען. די יודישע בעפעלקערונג פערלאנגט ערקלעהרונגען וועגען דעם דערמאנטען ענין און ווארט אויף די פעראָרדנונגען, וועלכע זאלען מעהר נישט מעגליך מאכען צו אזעלכע סקאנדאליעזע פאקטען און מעשים.

מזל-טוב

אונזער פערוואלטונגס מיטגליד ה׳ נטע הובערמאן און זיין פאטער, אונזער מיטגליד שמחה נ״י צו דער חתונה פון זייער שוועסטער און טאכטער פרל. עטעל מיט ה׳ לייבעל הערץ וועלכע איז פארגעקומען דעם 18/8, ווינשט פיל גליק די צייטונג. פערוואלטונג פון צייטונגס-פערשפרייטער - פעראיין אין לאדז. 993

איז לאטעריע-קאנטאר פון ברייטשטיין נארוטאוויטש 31

קען מען אלע טאג בחנם נאכזעהן די אפיציעלע טאבעלע און ס׳ווערען אויסגעצאהלט אלע געווינסטען. לאסען צו דער 1-טער קלאס שוין צו בעקומען.

מיט אכטונג ברייטשטיין, נארוטאוויטש 31. 780

Dr. med. BRAUN

פאלודניאווא 28 טעלעפאן 40-26

צוריקגעקעהרט.

ספעציעל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע. בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 אווענד

997 חדר „יסודי התורה הראשון"

11 פאלודניאווא 11

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט, דאס עס זענען נאך פערהאן א קליינע צאהל ערטער אין די כתות כ׳, ו׳ און ז׳. דעקלאראציעס ווערען אנגענומען פון 11-2 און פון 5-7 נאכמ. די לייטונג.

ווארהונגען

בעשטעהענד פון איינצעלנע שטובעז, שטובען און קוכעז און 2 שטובען און קוכען מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף באזארנע 7 איז פון זאפארט צו פערמיטען.

צו ערפאהרען ביי שטיינשניידער, פולנאצנא 12 פון 4 ביז 6 נאכמ. טעלעפאן 30-96. 686

ענערגישע יונגע-לייט ווערען זאפארט געזוכט

אלס שטאט-רייזענדע אויף פראווינץ און דער קאלאניעל- און דעליקאטעסען-בראנזשע מעגלין אויף פאר קעסטע גאזשע. אפערטען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעס פאלקסבלאט" אונטער „שטאט-רייזענדע".

Dr. med. STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגענ-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעמט אן פון 6—9 אין אווענד.

רעסטאראן „METROPOL"

מאניושקי 1, טעלעפאן 11-04

היינט און טעגליך פון 7 ביז 11 אין אווענד אווענד-ברויט פון 3 גענג 2 זל.

טעגליך ארטיסטישע אויפטריטען און דאנסינג

פויליש - לעטישער האנדעלס - טראקטאט.

ריגע, 22. (עטע) זונטאג קומען דא אהער צופאהרען די פוילישע עקספערטען דירעקטאר פון האנדעלס דעפארטאמענט סיבעטינסקי און רעפע־רענט פון פינאנץ מיניסטעריום געפערט, כדי אנטיילצונעמען אין די אונטער־האנדלונגען ארום א האנדעלס-אפמאך. אין די בעראטונגען וועלען מצד פוילען אויך אנטיילנעהמען דער פוילישער געזאנדטער אין לעטלאנד, ה׳ לוקאשעוויטש און דער קאנסול לאפאטקא. מצד לעטלאנד וועלען זיין פארטרעטען דער גע־נעראל-סעקרעטאר פון פינאנץ-מיניסטעריום אלבאט. דער לייטער פון דער אפ־טיילונג פון די באלטישע מלוכות מונטער און א פארשטעהער פון פינאנץ-מיניסטעריום. די ערשטע זיצונג וועט פארקומען דינסטאג פריה.

20 פאליציאנטען פערוואונדעט
בעת אנ'אויטא-קאטאסטראפע.

ווארשא. 22 (טעלעפאניש) היינט פארמיטאג איז אן אמטיילונג פון פאלי־צייא אויף א לאסט-אויטא פון ביצלאנין צוריקגעפאהרען קיין ווארשא. אויפ'ן וועג האט דער אויטא זיך איבערגעקערט און אלע פאליציאנטען זענען ארויסגעפאלען פון אויטא. איבער 20 פאליציאנטען זענען פערוואונדעט געווארען פון זיי 1 — שווער.

די פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט געווארען אין מיליטערישען שפיטאל אויף זאקראטשימער גאס.

מערקווירדיגער זעלבסטמארד דורך עלעקטרישען שטראם.

בערלין, 22. (סס. טעל.) וועגען אן'אויסערגעווענליכען פאל טיילט מען מיט פון גאלבנאוו אין דייטשען שלעזיען. דער דארטיגער שטעטישער קאסירער מאהלקרוך האט בעגנב'עט די קאסע אויף א גרעסערן בעטראג. ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז מ'וויל איהם ארעסטירען איז ער ארויפגעקראכען אויף א סלופ פון די עלעקטרישע דראטען און אנגעכאפט זיך מיט דער האנד פאר א דראט.

ער איז בעלד אראפגעפאלען א טויטער, ווערענדיג דערהרג'עט דורכ'ן שטארקען עלעקטרישען שטראם.

ערד-ציטערניש אין קאליפארניע.
די גרעסטע זייט'ן יאהר 1906.

יוריקא (קאליפארניען) 22. (סס. טעל.) אין דער שטאט און אומגעגענד איז היינט פארגעקומען א ציטערניש, די שטארקסטע זייט 1906 יאהר.

אלע טעלעגראפישע און טעלעפאני־שע פערבינדונגען זענען איבערגעריסען געווארען, עטליכע צעהנדליג הייזער און פאבריקס-קוימענס זענען איינגע־פאלען. די מאטעריעלע היזקות זענען זעהר בעדייטענדע. קיין מענשליכע קרבנות זענען צום גליק נישט געווען.

ערד-ציטערניש אין אויבער-שלעזיע

קאטאוויץ, 22. (סס.) פון ראָ־קיטניצא אין אויבערשלעזיען טיילט מען מיט, אז אין דער נאכט פון פרייטאג אויף שבת האט מען דארט גע־פיהלט א שטארקע ערד-ציטערניש. די ציטערניש האט אויפגעוועקט פון שלאף די איינוואוינער.

קאטאוויץ, 22. (סס. טעל) פון גאטשאלקאוויץ ווערט אהער מיטגע־טיילט, אז דארט איז פארגעקומען א פרי־שטארקער אויסברוך פון א יאד־קוואל. שבת שפעט ביינאכט האט זיך אין דער אומגעגענד פון'ם קוואל דער־הערט א דונערנדער אונטערערדישער קלאפ און אין עטליכע מינוט ארום האט דער קוואל אויסגעשפריצט מיט א געוואלדיגער קראפט, בילדענדיג א סלופ פון 25 מעטער הויך. היינטיגס יאהר איז עס שוין דער צווייטער מאל אין גאטשאלקאוויצער יאד-קוואל.

פאר'ן ארויסגעבען דעם ענדגילטיגען אורטייל איבער סאקא און וואנזעטי.

פאריז, 22. (עטע) דאס ביוראָ פון אמסטערדאמער אינטערנאציאנאל האט דערהאלטען א דעפעשע פון סאקא און וואנזעטיס פערטיידיגער. אין דער דעפעשע ווערט געפאדערט צו פראָק־לאמירען אן'אלוועלטליכען פראטעסט־שטרייק, כדי אפצוהאלטען זיי פון טויט.

לאנדאן, 22. (עטע) לויט ידיעות פון באסטאן זענען די פארבערייטונגען צו דער עקזעקוציע פון סאקא און וואנ־זעטי שוין פערענדיגט.

היינט אין דער פריה איז אנגעקומען דער תליון וועלכער האט אויסגעפרובט די אינסטאלאציע פונם עלעקטרישען שטול. בעת דער עקזעקוציע וועלען אויסער דער טורמע מאכט און דעם פראקוראר אויך אנוועזענד זיין גייסט־ליכע, אן'עלעקטראטעכניק און די פער־טיידיגער.

דער ערשטער וועט געטויטעט ווע־רען דער מערדער, נאכדעם סאקא און צום סוף וואנזעטי.

לאנדאן, 22. (עטע) פון באסטאן ווערט מיטגעטיילט, אז 3 מיטגלידער פון'ם העכסטען געריכט האבען זיך אנגעזאגט צו אינטערווענירען לטובת סאקא און וואנזעטי.

יודישע מטבעות פון די צייטען פון בית שני
געפונען אין ליטע.

קאָוונא, 22 (יט״א טעלעגראפיש) אין דער כב בה פון קרעטינגען האט א פויער בעת'ן אקערן דאס פעלד גע־פונען 289 אלטע מטבעות רוימישע, גריכישע, עגיפטישע און יודישע וואס שטאמען נאך פון די צייטען פון בית שני.

די מטבעות האט די פאליציי קאנ־פיסקירט.

טשעכאסלאוואקישע יודען גע־גען רעווידירען די גרעניצען מיט אונגארן.

פרעסבורג, (יט״א טעלעגראפיש) דער פערבאנד פון די יודען אין טשע־כאסלאוואקיען האט איבערגעשיקט דעם לארד ראטערמונד א טעלעגראפישע ערקלערונג אין צוזאמענהאנג מיט זיין פראיעקט צו פערגרעסערן די טערי־טאריע פון אונגארן אויפ'ן חשבון פון טשעכאסלאוואקיען, אז זיי זאגען זיך גע־גען דעם פלאן, און אז זיי סאלידארי־זירען זיך מיט דער אלגעמיינער לאנד־באפעלקערונג אין דער פראגע פון דער לאנד-פערטיידיגונג.

אנ'אנטיסעמיטישע העצע
אין צוזאמענהאנג מיט'ן באזעלער קאנגרעס.

מינכען, (יט״א) אין „פעלקישען בעאבאכטער״ האט דער נאציאנאל־סאציאליסט אלפרעד ראזענבערג, וואס פראפאגירט אין זיין צייט שריפט „וועלט־קאמף״ אנ'אינטערנאציאנאלע אקציע פון אנטיסעמיטען, פערעפענטליכט א רייה ארטיקלען אונטערן קעפעל: „דער פערשווערונגס-קאנגרעס אין באזעל. באזעל 1897 - באזעל 1927 און די פראָ־טאקאלען פון דער ציוניסטישער וועלט־פערשווערונג״.

אין די ארטיקלען ברענגט דער אוי־טאר אויסצוגען פון די געפעלשטע פראטאקאלען פון די „חכמי ציון״, וואס זענען שוין נישט איינמאל דעמאסקירט געווארען.

גע'גנב'עט 4 בענדער אקטען פון געריכט.

ווארשא, 22. (טעלעפאניש) אינעם סענסאציאנעלען פראצעס. וואס פיהרט זיך זייט 15 יאהר צווישען נאווינסקי און גינזבערג וועגען א גארבעריי, איז איצט ווידער פארגעקומען א סענסאציע: ס'זענען פערשוואונדען געווארען פון דער געריכטס-קאנצעלאריע 4 בענדער פון די אקטען.

אנ'ענליכע גנבה האט אויך געשע־הען אין 1918 י. אין צוזאמענהאנג מיט דער גנבה האט די פאליציי אדורכגע־פיהרט א רייה רעוויזיעס ביי די צדדים און עדות.

„די עמיגראציע-בעגרענצונגען קיין אמעריקא
וועלען נישט פערלייכטערט ווערען״.
(אינטערוויאו מיט דעם פרעזידענט פון „היאס״ ה׳ אברהם הערמאן).

ווארשא (י.ט.א.) ווי בעקאנט האט די טעג בעווילט אין ווארשא דער פרעזידענט פון אמעריקאנער „היאס״ ה׳ אברהם הערמאן, וועלכער איז אהער־געקומען אין בעגלייטונג פון „היאס״-דירעקטאר פאר אייראפא דר. דזשעמס בערנשטיין. אין א געשפרעך מיט דעם י.ט.א. פארשטעהער האט ה׳ הערמאן ערקלערט, אז עס זענען נישט פערהאן קיין שום אויסזיכטען, אז די אימי־גראציע בעגרענצונגען אין אמעריקא זאלען אין דער נאהענטסטער צוקונפט פערלייכטערט ווערען. אויך די פאר־שטעהענדע וואהלען אויף א פרעזידענט אין אמעריקא קענען נישט ברענגען קיין ענדערונגען אין די עקזיסטירענדע בעשראנקטע אימיגראציע-פארשריפטען. די דעמאקראטישע פארטיי האט נישט קיין שאנסען דורכצופיהרען איהרס א קאנדידאט, און וועלכער פרעזידענט-קאנדידאט עס זאל נישט אדורכגעהען מצד די רעפובליקאנער, וועט ער פארזעצען די הערשענדע אימיגראציע־פאליטיק. עס איז אמת דאס די אינ־דוסטריעלער און בכלל ארבייטס-געבער וואלטען גערן געזעהן א פערשטארק־טע אימיגראציע אין לאנד. די ארביי־טער אוניאנס זענען אבער פעראינטע־רעסירט, אז עס זאלען נישט אריינ־קומען אין לאנד קיין נייע ארבייטער־קרעפטען און מיט דער מיינונג פון די ארבייטער רעכענט מען זיך שטארק אין אמעריקא.

אויף דער פראגע ווי עס האלט אין אמעריקא מיט'ן געזעץ-פראיעקט וועגען רעגיסטרירען די אזוי-גערופענע פרעמדע, האט ה׳ הערמאן ערקלערט, אז דער דאזיגער פראיעקט האט נישט קיין שאנסען דורכצוגעהען, ווייל ער איז נישט פאפולער אפילו צווישען די 100-פראצענטיגע אמעריקאנער. דער דאזיגער פראיעקט וואלט געמוזט דער־פיהרען דערצו, אז עס זאל איינגעפיהרט ווערען דער פאספארט-סיסטעם און דאס האט דער אמעריקאנער פיינד.

ווייטער האט ה׳ הערמאן ערקלערט, אז דערווייל, וואס אויף די ניו-יארקער גאסען זעהט מען נישט מעהר קיין נייע פנים'ער פון אייראפא, האט זיך ביי דעם אמעריקאנער עולם געשאפען דער איינדרוק, אז די עמיגראציע-פראגע אין אייראפא איז שוין געלעזט. א סימן דאס עס קומען נישט אן קיין נייע אי־מיגראנטען. די קאמפאניע, וואס ווערט איצט געפיהרט דורכ'ן „היאס״ אין אמע־ריקא האט דעם צוועק צו דערוועקען ביי די אמעריקאנער יודען א פערגרע־סערטע פעראינטערעסירונג צו זייערע אייראפעאישע ברידער, אויפווייזען, אז די עמיגראציע איז קיינמאל אבגעשטעלט געווארען און איז ווייטער איינע פון די ברענענדסטע פראגען פון יודישען לעבען. אויב די אייראפעאישע יודען אימיגרירען איצט ווייניגער ווי פרי־הער, איז עס פשוט דערפאר, וואס עס איז נישטא וואו אהין צו פאהרען. דאס אבשטעלען פון עמיגראציע-שטראם האט אויך א שלעכטע ווירקונג אויף דער יודישער פרעסע און יודישע טעאטערן אין אמעריקא, ווייל דער נייע-געבוירע־נער דור אין אמעריקא לעזט ס'רוב ענגלישע צייטונגען און בעזוכט ענגלי־שע טעאטערן.

מיר וואלטען אוודאי וועלען לענקען די יודישע עמיגראציע קיין ארץ-ישראל, אין לאנד פון אונזער צוקונפט — האט ווייטער ערקלערט ה׳ הערמאן — ליי־דער אבער, צוליב דער איצטיגער לא־גע אין א״י קאן דאס לאנד נישט גע־נומען ווערען אין אכט פאר א פער־שטארקטער אימיגראציע. איבעריגענס בעשעפטיגט זיך מיט דער ארץ-ישראל-אימיגראציע די ציוניסטישע ארגאניזא־ציע און דעריבער הגם צווישען די היאס-דירעקטארען זענען פערהאן פיעל איבערגעגעבענע ציוניסטען, פערנעמט זיך נישט „היאס״ מיט דער ארץ ישראל אימיגראציע. פאר די וויכטיגסטע לענ־דער פאר יודישע וואנדערער דארף מען היינט צו טאג האלטען די לענדער פון דרום אמעריקא, ווי ארגענטינא, או־רוגוואי און בראזיליען. די דאזיגע לענ־דער קענען אויפנעהמען גרויסע מאסען פראדוקטיווע יודישע איינוואנדערער. די איינוואנדערונג פון גרויסע יודישע מאסען וועט זיין א ברכה אי פאר די איינוואנדערער אי פאר די לענדער אין וועלכע די איינוואנדערער וועלען זיך בעזעצען.

„היאס״ ענטוויקעלט א לעבהאפטע טעטיגקייט, כדי צו לענקען די יודישע עמיגראציע אין די לענדער פון דרום־אמעריקא. עס זענען געגרינדעט געווא־רען שפראך קורסען פון שפאניש פאר די וואנדערער, וואס וועלען פאהרען אין די שפאניש-שפרעכענדע לענדער פון דרום-אמעריקא, ווי אויך פון ענגליש, פאר די, וואס האבען בדעה אויסצו־וואנדערען קיין קאנאדע, דרום אפריקע א.אז.וו. דורך „היאס״ ווערען אויך גע־גרינדעט פאך-קורסען, וועלכע געבען א מעגליכקייט דעם עמיגראנט זיך אויס־לערנען, אדער בעסער זיך קוואליפיצי־רען אין א פאך, צוגעפאסט צו די בע־דערפענישען פון די אימיגראציע-לענ־דער.

אין די אימיגראציע-לענדער גרינדעט „היאס״ ליי-קאסעס, אינפארמאציאנס־ביוראָ'ען פאר די אימיגראנטען, ווי אויך היימען אויף דער ערשטער צייט ווען דער עמיגראנט קומט אין נייעם לאנד.

וואס שייך דרום-אפריקא קען דאס דאזיגע לאנד גענומען ווערען אין אכט פאר א גרויסער יודישער עמיגראציע. די עמיגראציע קיין דרום-אפריקא קען פארקומען נאר אין א קלענערן מאס־שטאב. א געוויסען שולד דערין האבען אויך די יודען אין דרום-אפריקא גופא, וועלכע ווילען נישט האבען קיין גרע־סערע יודישע אימיגראציע.

„היאס״ פיהרט אויך א טעטיגקייט אין אייראפא גופא הינזיכטליך דעם איינארדנען זיך פון די יעציגע יודישע עמיגראנטען, וואס פערלאזען זייערע היימען אויסוואנדערענדיג אין אנדערע אייראפעאישע לענדער.

אין ווארשא האט ה׳ הערמאן צוזא־מען מיט דר. בערנשטיין צווישען אנ־דערע בעזוכט דעם אמעריקאנער קאנ־סול, מיט וועלכען ער האט ארומגערעדט א רייה אקטועלע עמיגראציע-ענינים. צווישען אנדערע איז אויך בעריהרט געווארען די לעצטענס אנגענומענע פראגע פון די אזוי-גערופענע „אינטע־ליגענטען עקזאמענס״. דער קאנסול האט אויפמערקזאם אויסגעהערט די אויס־פיהרונגען פון די היאס-פארשטעהער און ערקלערט, דאס ער וועט ווארטען אויף ווייטערע אינסטרוקציעס אין דער הינ־זיכט פון וואשינגטאן.

----

300 דערפער פערגאסען בעת א פערפלייצונג
פון אמורא און אוסורי אין דער געגענד פון וולאדיוואסטאק.

מאסקווע, 22. (סס טעל.) לויט אינפארמאציעס, וואס זענען דא דער־האלטען געווארען פון וולאדיוואסטאק, נעהמט אן די פערפלייצונג ארום וולאדיוואסטאק און כאבאראווסק אלס א גרעסערן אומפאנג.

דאס וואסער אין אמורא און אוסורי האט זיך געהויבען אויף 6 מעטער איבער'ן נארמאלען צושטאנד. די באהן-ליניע איז פערגאסען אויף דער טיף פון 5.20 מעטער.

בעת א גוואלדיגע כוואליע האט פערגאסען די סטאציע אוסורי, זענען אומגעקומען עטליכע און דרייסיג מענשען. איבער 300 דערפער זענען פערגאסען געווארען און געפינען זיך אונטער'ן וואסער.

פעראייניגטע זאמעל-אקציע
פון „עמיגדירעקט״, „אזע״ און „ארט״ אין דרום אפריקא.

יאהאניסבורג 22 (י.ט.א. טע־לעגראפיש) דא איז אנגעקומען דער בעפולמעכטיגטער פון „עמיגדירעקט״ „אזע״ און „ארט״ ד״ר לעאן גרינבערג כדי פארצונעהמען די אלגעמיינע פער־אייניגטע אויפבוי-אקציע פון די אנגע־רופענע געזעלשאפטען.

דער דעלעגאט איז אויפגענומען גע־ווארען דורך דעם פרעמיער-מיניסטער און די מיניסטארען פון אינערן און יוסטיץ פון דער דרום-אפריקאנישער רעגירונג. זיי האבען אויסגעדריקט די ווארימסטע סימפאטיעס פאר די צילען פון דער אקציע און צוגעזאגט זייער שטיצע.

איין- און אויסוואנדערונג אין ארץ-ישראל.

ירושלים, 22 (יט״א טעלעגראפיש) אין פערלויף פון יוני זענען קיין ארץ־ישראל איינגעוואנדערט 376 פערזאן פון זיי 311 יודען. אויסגעוואנדערט האבען 749 פערזאן פון זיי 565 יודען.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 23. אויגוסט 1927.

שטילע משוגעת

דזשאנסאָן איז אומצופרידען.

דזשאנסאָן — דאָס איז נישט נאָר יענער אַמעריקאַנער פּאָליטיקער, וועלכער האָט אָנגעפירט מיט דער קאַמפּאַניע געגען פרייער איינוואַנדערונג אין די פאַראייניגטע שטאַטען און איז דער מחבר פון דעם היינטיגען שטרענגען איינוואַנדערונגס געזעץ. דזשאנסאָן — דאָס איז היינט דער נאָמען פון אַ ריזיגער צאָהל אַמעריקאַנער, וואָס זייער איבער־עקיגער קאָפּ קאָן נישט בעגרייפען ווי קומט עס בכלל אייראָפּאַ אָרגאַניזאַציאָנען זיך אין דעם פּראָצעס סאַקאָ וואַנזעטי. האָט מען דען אין אייראָפּאַ פערגעסען, אַז „אַמעריקאַ איז פאַר אַמעריקאַנער“ און אַז אין דעם לאַנד פון קולידזש און דזשאנסאָן וועט מען קיין מאָל נישט דערלאָזען, אַז פרעמדע פעלקער זאָלען זיך אַריינמישען אין אַמעריקאַנישע ענינים. די הונדערטער פּראָצענטיגע אַמעריקאַנער זאָגען צוריק ותפעל געוואָרען איבער די פּראָטעסטען פון די ווילדע אייראָפּעער, אָבער איצט איז מען שוין נישט נתפעל, נאָר מען איז אַריין אין גרויסען כעס. דער צאָרן איז אַזוי גרויס, אַז מען זאָגט שוין אָן נייע גזרות געגען די איינגעוואַנדערטע און נייע בעשרענקונגען געגען דער איינוואַנדערונג.

אַ משוגעת זעהט מען קלאָר ערשט דעמאָלט ווען די קראַנקהייט האָט זיך גוט ענטוויקעלט. זעהר אָפט געהען אַרום צווישען אונז שטילע גייסטקראַנקע מענשען, וואָס מען ווייסט זיך גאָר קיין מאָל נישט אָנשטויסען, אַז אין זיי בליהט שוין די געפעהרליכע קראַנקהייט. אַזוי זעהט איצט אויס אויך די אַמעריקאַנער אומצופרידענהייט. די שנאה צו פרעמדע האָט מיט אַ מאָל זיך צו פלאַקערט. מען דראָהט די עמיגראַנטען און די פריהער איינגעוואַנדערטע דײטשער, וואָס בירגער פון פּאַריז, ליווערפּול, בוענאָס איירעס און שטאָקהאָלם פּראָטעסטירען געגען דער אומגלויבליכער גרויזאַמקייט צו די צוויי אַנאַרכיסטען, וואָס זענען פאַר'משפט געוואָרען צום טויט. מען איז גרייט אַרויסצוּלעגען די גאַנצע חמה אין דעם אַמעריקאַנישען ה״ם, אַרומצונעהמען די רעכטען פון די פאַראייניגטע שטאַטען מיט איין צוים און נישט ערלויבען קיין שום פרעמדען אַריבערצוטרעטען די גרענעץ.

מיר ווייסען זעהר גוט, אַז די דאָזיגע אויסגעשפּראָכענע משוגעת בעהערשט נאָר איינציגע מיליאָנען פון אַמעריקאַ און אַז עס זענען דאָ גענוג אַמעריקאַנער, וועלכע זענען פּליין אויפגעבראַכט געגען די סטראַשונגען פון די עמיגראַנטען־פיינד. אָבער עס בלייבט אַ פאַקט, אַז מאַסענוועגד זענען דווקא יענע. מיר האָבען שוין געזעהען, אַז די ווערטער פון אַ מר. דזשאנסאָן האָבען זעהר אַ גרויסען פּראַקטישען ווערט און אַז אַלץ, וואָס ער וויל דורכפיהרען געגען עמיגראַנטען קען ער דורכפיהרען און פיהרט עס טאַקי דורך.

מיר רעדען אָבער היינט נישט וועגען דעם עמיגראַנטען־ענין, נאָר וועגען דער דזשאנסאָן־אַמעריקאַ. עס איז אינטערעסאַנט און וויכטיג צו פערפאָלגען דעם געדאַנקען־גאַנג פון די פיהרענדע מענער אין דעם היינטיגען אַמעריקאַ, און אין דעם פּרט זעהט מען איצט באמת זעהר פיל.

ה. גראָסמאַן.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען־, נאָז, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען.

פּאָנסטאַנטינאָווסקא 9 טעלעפאָן 27-81

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נאָכט אויך אין לאָגעווניצע וואַרשאַווער 17

פון 10—11 און נ.מ. פון 2—3

סוף פון א קאריערע.

דער לויכטענדער שטערן פון טשאַנג־קאַי טשעק איז נעפאַלען. — פאַרוואָס דער בעצווינגער פון שאַנכאַי האָט געמוזט צוריקטרעטען פון זיין שטעלע.

אַ ג'אינטערעסאַנטע קאַריערע פון אונזער צייט געהט אונטער. טשאַנג־קאַי־טשעק, דער מאַרשאַל פון דער כינעזישער נאַציאָנאַלער אַרמעע, דער זיגרייכער פיהרער, וואָס האָט איינגענומען קאַנטאָן, דער בעצווינגער פון שאַנכאַי, געקרוינט מיט אַזוי פיל ערפאָלגען, האָט געמוזט צוריקטרעטען פון זיין שטעלע.

אין חודש מערץ האָט ער דערגרייכט זיין גרעסטען שטאָלץ און כבוד, ווען ער האָט מיט זיינע זיגרייכע פעלקער אַריינמאַרשירט אין דער הויפּטשטאָדט, וועלכע איז דער ווירטשאַפטליכער מיטעל־פּונקט פון גאַנץ כינאַ, אַ מיטעל־פּונקט פון עקאָנאָמישע און פינאַנציעלע אינטערעסען פון דריי וועלטליכע מלוכות אַמעריקאַ, ענגלאַנד און יאַפּאַן.

ווען טשאַנג־קאַי־טשעק האָט אין שאַנכאַי זיין פאָהן אַרויסגעשטעלט, אַזוי האָבען די אַרבייטער פון מאָסקווע דאָס געפייערט אַלס אַ זיג פון'ם קאָמוניזם, אַלס אַ מפּלה פון ענגלאַנד, אַלס אַן ערפאָלג פון דער סאָוויעטישער פּאָליטיק, וואָס האָט פון דער ערשטער מינוט אָן די דאָזיגע נאַציאָנאַלע אַרמעע פון כינאַ אונטערגעשטיצט.

אַ חודש שפּעטער איז געקומען די סענסאַציע. דער בעצווינגער פון שאַנכאַי האָט דעם קאָמוניזם געגעבען אַן אָנזאָג. און נאַנקין איז פאָרגעקומען די שפּאַלטונג אין דער סוף דערפון אין בעווען, אַז דער רוסישער ראַט־געבער פון דער כינעזישער נאַציאָנאַלער אַרמעע באָראָדין און דער מיליטערישער ראַט־געבער גענעראַל גאַלען, פּונקט ער האָט געהאַט אַ גרויסען אָנטייל אין דער אָרגאַניזאַציע פון דער נאַציאָנאַלער אַרמעע האָבען פערלאָזען כינאַ און זענען געפאָהרען אַהיים קיין מאָסקווע.

טשאַנג־קאַי־שעק איז איצט אויסגעטרעטען אַלס דיקטאַטאָר, עס האָט געהייסען, אַז איצט איז עס מעגליך געוואָרען אַ פאַרשטענדיגונג מיט ענגלאַנד און עס האָט מען דערוואַרט זיין אַריינמאַרש קיין פּעקין.

טשאַנג־קאַי־שעק, איז געשטאַנען אויף דער הויכסטער מדרגה פון כבוד און גדולה. אַ מאַן, וואָס איז אפילו נאָך קיין 40 יאָהר נישט אַלט האָט אין אַ קירצער צייט בעוויזען אַזוי עולה לגדולה צו זיין.

טשאַנג־קאַי־שעק איז אַ קינד פון אָרימע עלטערן און ווערט פריה אַ יתום. די רייכע קרובים, וואָס זענען די בעריהמטעסטע סוחרים אין כינאַ פאַרנעהמען זיך גאָרנישט מיט זיין מוטער דער אָרימער יונגער אלמנה. דאָס איינציגע, וואָס זיי, די קרובים, טוען יאָ פאַר איהם איז, אַז מען גיט איהם אַריין אין אַ מיליטער־שולע.

שפּעטער ווערט ער געשיקט אין דער אָפיצירען־אַקאַדעמיע פאַר העכערער מיליטערישער אויסבילדונג. דאָרט טרעפט ער זיך מיט סון־יאַט־סען און ביידע ווערען חברים.

סון־יאַט־סען דער בעריהמטער פּאָטער פון דער כינעזישער רעוואָלוציע דערקענט די פעהיגקייטען פון דעם יונגען אָפיציר ער מאַכט איהם פאַר בריגאַדיר און שפּעטער דערנעהנט ער איהם צום לייטער פון דער מיליטער־שולע פון דער נייער קאַנטאָנישער אַרמעע. ער שיקט אהם אויך קיין מאָסקווע כדי צו זאַמלען ווייטערע דערפאַהרונגען. און ווען סון־יאַט־סען איז פּלוצים געשטאָרבען און דאָס גאַנצע כינעזישע פאָלק האָט בעוויינט זיין גרויסען פיהרער, דורך וועלכעס עס האָט כמעט פערלוירען אַלע זיינע האָפנונגען, איז טשאַנג־קאַי־שעק פּאַלד געשטאַנען אָן דער שפּיץ פון די דאָזיגע. וואָס האָבען אויף זיך גענומען דאָס גרויסע ווערק פון דער בעפרייאונג פון כינאַ ווייטער צו פיהרען ביז צו אַ זיגרייכען סוף.

סון־יאַט־סען און טשאַנג־קאַי־שעק זענען געווען די פערקערפּערונג פון דער נאַציאָנאַלער כינעזישער אַרמעע, וואָס איהר שטרעבען איז געווען צו ברענגען דעם פאָלק זעלבסטשטענדיגקייט און פרייהייט.

די דעראָבערונג פון שאַנכאַי איז געווען אַ גרויסע קאַטאַסטראָפע פאַר ענגלאַנד, אָבער ווען טשאַנג־קאַי־שעק האָט מיט די סאָוויעטען זיך פּלוצים צוקריגט האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דאָס איז דאָך אינדירעקט געשעהען דורך דעם איינפלוס פון ענגלאַנד. ענגלאַנד האָט דאַרום געגעבען מאָסקווע אַ שטויס, וועלכער איז איהם אויך געלונגען.

אָבער אין דער לעצטער צייט האָט ענגלאַנד זיך ווידער דערנעהנטערט צו יאַפּאַן און בשעת די כינעזישע נאַציאָנאַלע אַרמעע האָט פון שאַנכאַי איבער נאַנקין ווייטער מאַרשירט, האָבען די יאַפּאַנישע אינטערעסען אָנגעהויבען שפּילען אַ גרויסע ראָלע אין שאַנ־טונג.

דערמיט האָט טשאַנג־קאַי־שעק געמוזט רעכענען ער האָט זיך אָבער דערמיט נישט גערעכענט, און ער פיהלט דאָס איצט שוין גוט.

אינערליכע און אויסערליכע שוועריגקייטען האָבען זיך פּאַראייניגט, און פאַר זיי האָט דער בעריהמטער אַרמעע־פיהרער געמוזט קאַפּיטולירען.

טשאַנג־קאַי־שעק האָט קאַפּיטולירט און איז פערשוואונדען. צי איז זיין פערשוואונדען נאָר אויף אַ קורצער צייט, צי ער וועט נאָך אַ מאָל אַרויסקומען אויפ'ן פּאָדיום, לאָזט זיך ביי די כינעזיש־פערוויקעלטע פערהעלטענישען קיין מאָל אין פאָראויס נישט זאָגען און נישט אָפּשאַצען.

דערווייל האָט די פּאָליטיק פון יאַפּאַן און ענגלאַנד געזיגט.

ל. מ.

אין בערלינער „אופא“

וואָס קען מען זעהן אין א טאג אין דער גרעסטער „פאבריק“ פון קינא־בילדער.

(א בריף פון בערלין).

אין „קומשער קניפע“ בייגאַכט טרעף אך זיך מיט דעם בעקאַנטען רעזשיסער פון „אופאַ“, הער ווענדהאַוזען. די „קניפע“, ד. ה. אַ קליין געמיטליך קאַפע הויז, איז בעזוכט פון שוישפּילער קינאָ אַקטיאָרען, שרייבער און קינסטלער.

— זעצט זיך דאָ אויף דעם דיוואַן,
— זאָגט צו מיר ה' ווענדהאַוזען, — דאָס איז געווען דער בעליבטער פּלאַץ פון עמיל יאַנינגס.

ה' ווענדהאַוזען איז אַ שעהנער, הויכער מאַן — מען זעהט באַלד אַ געוועזענער אָפיציר. ער מאַכט מיר אַן־אָנגענעמען פאָרשלאָג:

— קומט, ביטע, מאָרגען אין „אופאַ“ און בעקוקט אונזער אַרבייט. איך שיק אייך צו אַן'אויטאָמאָביל.

איך דריק איהם די האַנד. איך בין מעהר ווי צופרידען. „אופאַ“ (אוניווערסאַל פילם אַקציאָנס געזעלשאַפט) איז איינע פון די בעסטע קינאָ־פילם־פּראָדוקציעס אין דייטשלאַנד. עס איז גענוג צו דערמאָנען, אַז אַזעלכע ערפאָלגרייכע פילמען ווי „וואַריעטע“ און „מעטראָפּאָליס“ איז געמאַכט און „אופאַ“.

„אופאַ“ האָט איהרע סטודיאָס אין אַ קליינער שטאָט לעבען בערלין — „ניי באַבעלסבערג“ אומגעפעהר אַ שטונדע צו פאָהרען. דער וועג ליגט דורך דעם שעהנעם גרינעוואַלד און צעלענדאָרף. וועלדער בוימער, גאָרטענס, אָט איז ראַטענאַו'ס ווילאַ, צוגעשלאָסען, פערהאַקט די פענסטער. די ווילאַ איז איצט אין די הענד פון דער דייטשער רעגירונג. אָט איז דער פּלאַץ, וואו ראַטענאַו איז דערשאָסען געוואָרען — אויף דעם וועג פון גרינעוואַלד קיין בערלין.

— זאָגט מיר, איך בעט אייך, — פרעג איך מיין בעגלייטער, אַ דייטשען זשורנאַליסט, — קוקט נאָר אָן: דייטשלאַנד איז אַזוי שעהן און אַזוי רייך, צו וואָס האָט זי געדאַרפט די מלחמה?

דער זשורנאַליסט טראַכט אַ ווייל און ענטפערט:

— יאָ, דאָס ווייסען מיר דאָך אַליין אויך נישט. נישט אַנדערש ווי „אויבען“ איז מען פון זינען אַראָפּ, דערנערווירט געוואָרען.

אָט איז „אופאַ“. אַ מאָדנע בילד! צווישען פעלדער און וועלדער זעהען זיך אָן צעוואָרפענע הייזער, טורעמס, גאַסען, אַפּעליעס, און אַזעלכע מאָדנע זאַכען וואָס מען ווייסט אפילו נישט וואָס עס איז אַזוינס.

דער פּויער צעצנט זיך: מ'קען דאָך דאָ טונקעל־גריגעס אויסמאַכיל.

אַ שעהנער גרויסער הויף מיט נייע געביידעס. עפּליכע מענשען בעקוקען אונז. עס קומט ענטקעגען אַ זעהר הויכער מענש און שטעלט זיך פאָר.

— ה' ווענדהאַוזען איז איצט בעשעפטיגט מיט „דרעהען“ (פילמען) און האָט מיר געהייסען איך זאָל אייך אַלצדינג ווייזען וואָס אייך אינטערעסירט.

מיין פּאָלטער רעדט צו מיר עפּיס אין רוסיש — אין דאָ ווייזט זיך אַרויס אַז אונזער בעגלייטער קען גאַנץ גוט רוסיש. ער איז געווען אַן אָפיציר פון דייטשען גענעראַל־שטאַב אין מאָסקווע. איבערהויפּט מוז איך דאָ בעמערקען, אַז איך האָב געהערט אין „אופאַ“ גאַנץ בענוג רוסיש און ווען איך וואָלט נאָר געהאַט מעהר צייט וואָלט איך אַפילו יודיש אויך געקאָנט דערהערען.

אונזער שפּאַציר פאַנגט זיך אָן. מיר געהען לעבען אַ קליין וועלדעל. אך זעה שטייגען, אָפּגעפילטע מיט דראָט־הייזלעך.

— מיר האָבען פריהער געהאַט דאָ אַ זאַמלונג פון חיה'ס. איצט האָבען מיר עס שוין נישט. נאָר אַ פּאָר זענען אונז געבליבען. אָט, למשל, איז אונזער בעוואוסטער קאָטער „קאַזימיר“. אַ זעהר געליבטער קאָטער.

מיר בעגריסען „קאַזימיר'ן“, וועלכער מאַכט אין „אופאַ“ אַ גאַנץ שעהן לעבען אַ פּאָר טריט און מיר זענען צווישען די רואינען פון „מעטראָפּאָליס“. עס האָט געקאָסט אַ פּאָר מיליאָן מאַרק אויפצובויען די אַלע שעהנע און טשיקאַווע דעקאָראַציעס פאַר „מעטראָפּאָליס“. גרויסע פאַנטאַסטישע הייזער, מאָשינען קירכען, גאַסען, טרעפּען — אַזעלכע וואָס וועלען ענטוויקלען מיט הונדערטער יאָהרען שפּעטער, אויב איהר ווילט זיך פאַרלאָזען אויף דעם פּראָפעטישען גייסט פון די איבערשעפּערן. איצט אָבער זעהען די געביידעס נישט אין דער צוקונפט, נאָר אין דער פערגאַנגענהייט: אויסגענוצט, פערלאָזען, איבערגעמאַכט. מיר געהען אַריין אין די געהיימניספולע קאַטאַקאָמבען פון „מעטראָפּאָליס“, וועלכע דאָרט אין בילד געפינען זיך טיף אין דר'ערד. אין דער אמת'ן אָבער זענען זיי גאָרנישט טיף און גאָרנישט מיסטעריעז, דער געוועהנליכער ווידער שורוק צווישען לעבען און קונסט. פון די קאַטאַקאָמבען פון דער צוקונפט אַ ז נאָר איין מינוט צו פּאַריז. איהר האָט עס נישט געוואוסט? יאָ, עס איז אַזוי. אין מיטען פעלד איז אויפגעבויט אַ פּאַריזער גאַס — אַ קורצע, מען קאָן זי דורכגעהן ווייניגער ווי אין אַ האַלבע מינוט. מען קאָן אויך פון איהר מאַכען אַ בערלינער גאַס, אויב מען דאַרף: אַ פּאָר ענדערונגען, אַנדערע אויפשריפטען און, איהר זענט אין בערלין, אָדער אין רוים, נאָך פּאַריז — אַן'אמת טאָפּאָגראַפיש דאָרף, צערודערט און אָפּגעבראָכען — מיט אַ קינסטלעריש געמאַכט טייכל. ווייטער — אַ שטאָט אין רוסישען קרים פון די צאַרישע צייטען. זעהר גוט און זעהר עהנליך געמאַכט. אַ הויז, וואו עס וועט וואוינען — אין קינאָ, אָבער נישט אין לעבען — דער טרויעריג־בעוואוסטער אַנטיסעמיטישער גענעראַל דומבאַדזע. מיין בעגלייטער, דער געוועזענער דייטשער אָפיציר, דערצעהלט מיר, אַז ער האָט פּערזענליך געקאָנט דומבאַדזען אַ פיינער מענש, זאָגט ער, — און איך קוק אויף איהם.. ער דערצעהלט מיר אַן אמת'ע מעשה'לע, וואָס קלינגט ווי אַ וויץ. צאַר ניקאָלאַי איז געקומען קיין קרים און גערופען צו זיך אַ שניידער אויסצונעהמען מאָס אַ מונדיר. דער שניידער האָט געבראַכט די אַרבייט. דער צאַר איז געווען זעהר צופרידען און גוט בעצאָהלט. פּלוצלונג פרעגט ער?

„יעדער ביסטו? — אַ יוד! — ענטפערט דער שניידער. — טו מיר אַ טובה. — זאָגט דער צאַר דערשראָקען: פאַר באַלד אוועק פון דאַנען, ווייל אויב גענעראַל דומבאַדזע דערזעהט דיך דאָ, כאַפּען מיר ביידע אַ מפּלה...

מיר געהען ווייטער, אַ קלויסטער, אין וועלכער פּויגעלעך געהען אַרום ביז די קני. דאָס איז דער שוואַרצער ים. דאָ שטעהט אַ שיף — נאָך נישט פאַרטיג, מען קלאַפּט צו אַ פּאָר קוימענס. עס איז פאַר דעם נייען פילם, וועלכען מען „דרעהט“ שוין: אַ בילד פון ניי־רוסיש לעבען, נאָך דעם ראָמאַן פון איליאַ ערענבורג: „די ליבע פון זשאַנע נעני“.

— ווילט איהר אַריין אין אונזער הויפּט־סטודיע?

— אוראי וויל איך. — און מיר געהען אַריין. מען ערקלערט מיר: דאָס איז די גרעסטע קינאָ־סטודיע אין דער וועלט. האָליוואָוד האָט נישט אַזעלכע גרויסע סטודיעס, — פערזיכערט מען מיר. — און עס איז טאַקע גרויס. איין וואַנד קאָן אַפּגערוקט ווערען און די סטודיע ווערט נאָך גרעסער. וואונדערזאַכען קומען פאָר אין דעם ריזיגען לאָקאַל: עס קומען און געהען אוועק גאַנצע אייזענבאַהנען, עס לויפען אויטאָמאָבילען, עס מאַרשירען סאָלדאַטען, עס פאַלהען עראָפּלאַנען.

— אַז מיר דאַרפען „אַנדרעהען“ אַ סצענע, וואָס שפּיגעלט זיך אָפּ אין אַ בערלינער גאַס, מאַכען מיר דאָ אַ גאַס און „דרעהען“ רוהיג דאָ. מיר האָבען נישט מורא פאַר קיין רעגען.

מען אַרבייט אין יעדען ווינקעל: אַקטיאָרען, סטאַטיסטען, רעזשיסערען, אַרבייטער. מ'קלאַפּט און מ'בויט און מ'האַקט — עס איז שווער זיך קאָמבינירען. אין מיטען האַקען און קלאַפּען ווערט „נעדרעהט“ (אַזוי זאָגט מען דאָ) אַ קאָמיש בילד. עס איז הייס און אַלע זענען מיר און מ'מאַכט און מ'פאַבריצירט קאָמיזם.

ווייטער פאַל איך אַריין אין געריכטצימער און זעה די אמת'ע אַרבייט פון

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט 23 אויגוסט 1927.

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט 23 אויגוסט 1927.

23 דינסטאג כה אב תרפ"ז	אויגוסט זון-אויפגאנג 4.28 זון-אונטערגאנג 6.49 לענג פון טאג 13, 12

ארום דער ענטדעקטער בריליאנטן-אפערע

דער אוצר האט זיך געפונען אין דער לאדזשער האנדעלס-באנק. — פאליציי בעקומט די בעלוינונג פון 2000 דאלאר.

(-) ווי מיר האבן שוין מיטגעטיילט אינ'ם נעכטיגן „נייעם פאלקסבלאט" האט זיך אין לאדז אפגעשפילט דער לעצטער אקט פון דער ריזיגער אינטערנאציאנאלער בריליאנטן-אפערע, וועלכע איז ליקווידירט געווארן דורך די פארשטעהער פון דער ווארשעווער פאליציי סוכענעק און שאפראנסקי, ביי דער מיטהילף פון די לאדזשער פאליציי-קאמענדאנטן פערסטער און גידזשעלסקי.

א דאנק דער ענערגישער אויספארשונגס-אקציע איז געלונגען פעסטצושטעלן, אז גארדאן רייטשוק האט די בריליאנטן באהאלטן אין א „סעיף" (באנק-קאסעטקע) אין דער לאדזשער האנדעלס באנק.

צוליב דעם, וואס אהן דעם בעל דבר גופא האט מען די קאסעטקע נישט געקענט עפענען, האט מען רייטשוק'ן געבראכט קיין לאדז און אין זיין אנוועזנהייט האט מען געעפנט די קאסעטקע.

מחמת די אפערע איז ענטדעקט געווארן פונקט אום זונטאג, איז אויך ענטשטאנען א שוועריגקייט ביי ארויסנעהמען די בריליאנטן פון באנק, ווייל עפנטליכע דירעקטארן האבן זיך געפונען ביי זייערע פאמיליעס אויף זומער-וואוינונגען.

די דירעקטארן זענען דעריבער אין אויטא'ס געבראכט געווארן קיין לאדז און — ס'איז פארגעקומען דער „פייערליכער אקט" פון עפענען דעם „סעיף".

ס'איז צוגלייך פעסטגעשטעלט געווארן א פראטאקאל, וועלכער איז אונטערגעשריבן געווארן דורך רייטשוק'ן און דורך אלע אנוועזנדע.

אין אלגעמיין זענען אין דער קאסעטקע געלעגן 32 שטיק בריליאנטן. דער גרעסטער בריליאנט האט געוואויגן 22 9 קאראט.

גארדאן-רייטשוק טענה'ט כסדר, אז ער האט נישט שפעקולירט און נישט גע'גנב'עט די בריליאנטן, נאר ער האט ביי דער פראנצויזישער פירמע „זיגנער עט קאמפ". בענומען די בריליאנטן אויף קאמיס און ער האט געזוכט קונים זיי צו פארקויפן.

ווי מיר האבן שוין אויך מיטגעטיילט, האט די בעשווינדעלטע פירמע בעשטימט פאר'ן כאפן דעם אפעריסט 2000 דאלאר. די דאזיגע סומע וועט אויסגעצאהלט ווערן אלס בעלוינונג א טייל דער פראנצויזישער פאליציי, א טייל דער ווארשעווער.

*

וועגען דער אפערע דערוויסען מיר זיך נאך פאלגענדע פרטים:

מיט א חודש צוריק האט זיך אין ווילנער אויספארשונגס אמט געהאט געווענדעט א בעפולמעכטיגטער פון א געוויסער פראנצויזישער בריליאנטן פירמע אין פאריז, אז איהרער אנגעשטעלטער י. גארדאן א ווילנער יוד איז נעלם-געווארן צוזאמען מיט'ן ביי דער פירמע בריליאנטן אויף א סומע פון אנדערהאלבן מיליאן דאלאר און ווי די פירמע רעכענט, מוז זיך דער גנב לאפענער געפינען אין פוילען און בעהאלט זיך אויס אין ווילנע.

די ווילנער פאליציי האט אנגעהויבן ארומזוכען דעם ווילנער י. גארדאן.

איהר צו הילף איז דאן אויך ארויסגעקומען קיין ווילנע א קאמיסאר פון דער פאריזער פאליציי הער דע שיניע.

ענדליך איז דער פאליציי געלונגען צו פאלגען אויפ'ן שפור פון בריליאנטן-גנב. געהיים-אגענטן האבן איהם בעמערקט אויף ווילנער גאס. מען האט אהם נאכגעשפירט און פעסטגעשטעלט, אז ער וואוינט אין האטעל אונטער'ן נאמען יקותיאל רייטשוק.

די פאליציי האט אבער נישט געקענט איהם ארעסטירען, ווייל בעת א שטילער רעוויזיע צווישען זיינע זאכען אין האטעל האט מען נישט געפונען די צוגע-גנבעטע בריליאנטן.

די פאליציי האט איהם אבער געהאט אויפ'ן אויג.

פון אנ'אנדערער קוועלע טיילט מען מיט, אז רייטשוק'ס ריכטיגער נאמען איז קאנסטאנטין לייזעראוויטש, געבוירען אין 1886 י. אין ווילנא. ער איז א בעקאנטער פאר'מלחמה'דיגער סוחר פון מאסקווא. לעצטענס האט ער זיך א לענגערע צייט אויפגעהאלטען אין ווארשא.

ארבייטער-מעמאריאלען צום ארבייטס- און אינערן-מיניסטער

וועגען דער שטרייק-געפאהר אין לאדז.

(ס) דער פעראיין פון ארבייטער פאר עפענטליכען געברויך האט זיך געכטען געווענדעט צום ארבייטס- און אינערן-מיניסטער מיט 2 מעמאריאלען וועגען הגכערן דעם לוין פאר די שטאטישע ארבייטער.

אין דעם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען אויף דער שלעכטער מאטעריעלער לאגע פון די שטאטישע ארבייטער, וועלכע ווערען נישט בעריקזיכטיגט דורך די שטאטישע זעלבסט-פערוואל-טונגען.

אינ'ם מעמאריאל ווערט געבעטען צו בעאיינפלוסען די ענטשפרעכענדע ארגאנען, אזוי, אז ס'זאל אויסגעמיטען ווערען די שטרייק-געפאהר.

פערזענליכעס.

(–) געכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב דער לאדזשער סטאראסטע ה' אלעקסי רזשעוסקי.

ווען געענדערט ווערען דער טערמין פון די שטאט-ראט וואהלען אין לאדז?

מיינונג פון זעלבסטפערוואלטונגס-דעפארטאמענט. — דעלעגאציע פון יודישען ארבייטער-וואהל-קאמיטעט „פועלי-ציון" ביים וויצע-וואיעוואדע לעוויצקי.

(–) אויף אויגוסט ערהערכטיגט נע-טיק וועגען אפלעגען דעם טערמין פון די שטאט-ראט וואהלען צוליב ערב-סוכות פון 9 טען אקטאבער אויפ'ן 16-טען, האט דער רעפערענט פאר יודי-שע ענינים ביי דער וואיעוואדזשאפט ה' יונה שפער אינטערוועניר אין זעלבסטפערוואלטונגס - דעפארטאמענט ביי דער וואיעוואדזשאפט.

אין דער וואיעוואדזשאפט איז מען אבער אן דער מיינונג, אז ס'זענען נישט פארהאן קיין בערעכטיגטע מאטי-ווען אפצולייגן די וואהלען, דער טער-מין וועלט געקענט אפגערוקט ווערען אויב דער 9 טער אקטאבער וואלט אויס-געפאלען אום יום טוב אדער אין בע-ספען פאל—ערב יום טוב. וואס וואלט געשטערט די פרויען צו געהען צו די וואהל-אורנעס.

אזוי ווי דער 9. אקטאבער פאלט אויס א טאג פאר ערב-סוכות זענען נישט פארהאן קיין, שום אויסנאמען, אז דער טערמין זאל אפגעלעגט ווערען.

* *

נעכטען איז א דעלעגאציע פון יודי-שען ארבייטער וואהל-קאמיטעט „פועלי-ציון" אין די פערזאנען פון ראט. הא-לענדערסקי, ב. שאפירא און מ. ציטרי-נאווסקי געווען ביים וויצע-וואיעוואדע לעוויצקי מיט אנ'אינטערווענץ וועגען אפלעגען דעם טערמין פון די וואהלען פון 9 טען אקט. אויפ'ן 16. אקטאבער.

די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, אז אויב דער טערמין זאל נישט אפגעלעגט ווערען, וועט א גרויסע צאהל יודישע וועהלער נישט קענען אנטיילנעהמען אין די וואהלען, דער 9 טער אקטאבער איז א טאג פאר ערב סוכות און די יודישע הענדלער און ארבייטער, ארבעטנדיג ארויסטיגען זייער ארבייט צו יום טוב, וועלן נישט קענען זיך ערלויבען פארזוימען א לעבנדיגע צייט אויף אפצוגעבען די שטימע. ס'איז אויך מבטל, אז דעם זונטאג פאר יום-טוב וועלן די געווענליכער קענען אפיר זיין און דאס וועט זיין א שטערונג צו די וואהלען. דאן וועלן אויך די פרויען, וועלכע וועלן זיין בעשעפטיגט ביי הויז-ארבייט פאר יום-טוב, נישט אנ-טיילנעהמען אין די וואהלען.

דער וויצע-וואיעוואדע האט זיך נאו-טירט די מאטיווען פון דער דעלעגאציע, צוגעזאגט צו קאנפערירען מיט'ן וואהל-קאמיסאר זאבאראווסקי און היינט גע-בען אנ'ענטפער דער דעלעגאציע.

75 יעהריגער יובילעאום

פון דראקציען-געזעלש. „פרידריך פולס".

דעם 6-טען ד. מ. האט די בעריהמ-טע פוילישע פירמע די אקציען געזעל-שאפט פרידריך פולס געפייערט איהר 75-יעהריגען יובילעאום. פירמע פולס געהער צו די עלטסטע פוילישע פיר-מעס אין 1852 האט דער אינדוסטרי-עלער פ. פולס געגרינדעט די אונטער-נעהמונג פון כעמישע פרעפאראטען און בעזונדערס קאסמעטיק ארטיקלען. א דאנק איהרע עכטע אויסארבייטו-נגען האט זיך די פירמע אין משך פון א קורצער צייט ערווארבען פאפולארי-טעט צווישען די בריטע קרייזען פון די קאנסומענטען.

אין 1892 האט די פירמע איבער-גענומען ק. געפראס און אין משך פון די נאהענטסטע 9 יאהר ד.ה. ביז 1901 האט די פירמע איבערגענומען די נייע-געשאפענע אקציען-געזעלשאפט אונטער דער לייטונג פונ'ם פרעזעס ה' עדוארד געפראס, וואס שטעהט אין שפיץ פון דער פירמע ביז היינט צו טאג. חוץ דעם געהערען צו דער פערוואלטונג אויך די ה"ה גוסטאוו און קארל ליטער.

פירמע פולס ארבייט אויס ווי בע-קאנט די בעסטע פודער-זייפען, קעל-ניש-וואסער, פודער ן, קרעמען, זייף צו ראזירען, צאהן-פאסטע א. א. וואס הא-בען דעם גרעסטען אפגאנג אין גאנצען לאנד. די פאבריק פון דער פירמע בע-שעפטיגט איצט ביז 200 ארבייטער און האלט זיך כסדר אין ענטוויקלען.

דער יובילעאום פון דער פערדינסטער פירמע איז געפייערט געווארן מיט א נאטעס-דינסט אין דער קירכע, מיט פייערליכע רעדעס און א באנקעט, אויף וועלכען ס'זענען געווען פערטרע-טען פארשטעהער פון דער רעגירונג, אינדוסטריע און האנדעל.

דעם יובילעאום פון דער פירמע פולס. וואס האט גרויסע פערדינסטען פאר דער איינהיימישער אינדוסטריע האט די גאנצע פוילישע פרעסע געווי-דמעט ווארימע נאטיצען.

חדר-יונגלעך

ווערן געשיקט דורך דער קהלה אויף זומער-קאלאניעס.

( ) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די לאדזשער קהלה, האט אסיגנירט א געוויסע געלד-סומע אויף זומער-קאלאניעס פאר חדר-יונגלעך, זע-נען נעכטען אין לאקאל פון „טאז" פארגעקומען די מעדיצינישע אונטער-זוכונג פון די קאנדידאטן, ביי דער אנוועזנהייט פון ד"ר הערץ, ד"ר שוואלבע און דעם קהלה-סעקרעטאר ה' נארעל.

ס'זענען קוואליפיצירט געווארן 36 יונגלעך. די אלע חדרים, וועלכע הא-בען נעכטען נישט צוגעשיקט די יונג-לעך, קענען עס נאך טון היינט, ווען עס קומט פאר די צווייטע אונטערזוכונג.

פרייטאג פאהרען אלע קוואליפיצירטע אפ קיין קושיזשובקע.

רעפארמען

אין דער קראנקען-קאסע.

(–) אין דער קראנקען-קאסע ווערט איצט געארבייט ביים אדורכפיהרען א רייה רעפארמען אין דעם הייל-סיסטעם, פרי אפצושאפען די פערשידענע פעה-לערן, וועלכע זענען בעמערקט געווא-רען לעצטענס ביי דער ארבייט אין די בעזונדערע לעטשניצעס.

אין דער ערשטער רייה וועלען ווע-רען אפגעשאפט די אומנויטיגע פארמא-ליטעטען ביים ווארטען אויף א דאקטאר אין די לעטשניצעס.

די טעג וועט דער הויפט דאקטאר פון דער קראנקען-קאסע אפהאלטען א קאנפערענץ מיט דער דירעקציע, אויף וועלכער ס'וועט ארומגערעדט ווערען דער ענין.

פון דער פרץ-שול.

מ'בעט אונז מיטצוטיילען, אז די עלטערן, וואס ווילען, אז זייערע קינ-דער זאלען זיך לערנען אין דער ניי-געעפענטער יודישער שול אויפ'ן נאמען פון י. ל. פרץ (פלאץ קאשטשעלני 4) דארפען זיך צושטעלן מיט'ן איינשריי-בען זייערע קינדער.

די איינשרייבונגען אין דער נייער שטובע'לונג פאר 6 און 7 יעהריגע קינ-דער קומען פאר טעגליך אין לאקאל פון דער בארבאכאוו-שול (ציגעל-גאס 26) פון 10 ביז 1 פארט.

פון א לעמבערגער באנקראט

האט לאדז געליטען העכער א מיליאן זלאטעס.

(ס) די לעצטע באנקראטן, וועלכע האבען פערגרעסערט די פינאנץ-לאגע פון סוחר'שום, האט אויך איצט אנגעריהרט די גרויסע טעקסטיל אינדוסטריע.

אין לעמבערג האט באנקראטירט איינע פון די גרעסטע טעקסטיל-פירמעס, אדאלף מארעל, די פאסיווען דערגרייכען ביז 3 מיליאן זלאטעס.

ערשט מיט 2 וואכען צוריק האט די פירמע אדורכגעפיהרט א גאנצע רייה ערנסטע טראנזאקציעס מיט לאדזשער פירמעס. דער היזק מצד לאדז גופא האט בעטראפען א מיליאן מיט 300 טוי-זענד זלאטעס. דאס איז איינע פון די גרעסטע באנקראטען. וואס האט גע-טראפען לאדז אין דער לעצטער צייט.

אין דער שפיץ פון די בעשעדיגטע פירמעס שטעהט די אקצ. געז. מ. ויל-בערשטיין, וועלכע הויבט אן אנ'ענגער גישע אקציע אפצונעהמען די חובות.

\-\-\-\-\-

וואס עס קומט פאר אויף העלבאך גאס 21.

א פאר פאלק לעבט נישט בשלום און דעם הויז-ווירט בעווארפט מען מיט שטיינער.

(–) אין צוזאמענהאנג מיט דער נא-טיק אין זונטאגדיגען נומער פון אונזער צייטונג „עגאיינגאל פון א ווירט" שטע-לען מיר פעסט, אז דער ווירט פון העלבאך-גאס 21 איז גאר די נשמה שולדיג, ה' גוטמאן איז געפאלען א קרבן פון רכילות צוליב א מחלוקה, וואס הערשט צווישען א פאר-פאלק, וועלכע וואוינט ביי ה' ג. אין הויז.

יעדער צד פון דעם פאר-פאלק בע-מיהט זיך צו פארקויפען די דירה אין וועלכער זיי וואוינען, זיי ווילען אבער פון דעם ווירט דורך פערשידענע נישט קארעקטע מיטלען ארויסבעקומען וואס מעהר געלד פאר זיך.

ווי אונזער מיטארבייטער האט פעסט-געשטעלט ווערט ה' ג. טעראריזירט מצד זיין לאקאטארקע, עס זענען ביים ווירט אויסגעהאקט געווארן אלע שוי-בען און אליין האט אפילו בעקומען געשלאגען.

Dr. RÓŻANER

ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza), Tel. 28-98

צוריקגעקעהרט.

נעמט-אן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4

עקסטרא ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr PRYBULSKI

זאוואדזקא 1, טעלעפאן 25-38

צוריקגעקעהרט.

ספעציעלע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענט

דאמען: פון 4—5 נאכם.

א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אפּקלאַנגען פון א באַנדיטען-אָנפאַל אויף יודישע סוחרים.

באַנדיטען פער'משפט אויף 3 יאָהר טורמע.

(§) נעכטען האָט דאָס לאָדזער ק"ייז געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען די 2 באַנדיטען וואַלערי מנישעווסקי און אַנטאָני קרישיאַק, וועלכע האָבען מיט א צייט צוריק אויסגעפיהרט דעם אָנפאַל אויפ'ן שאָסע צווישען רודאַ-פּאַביאַניק און זשגאָוו, בעת וועלכען ס'זענען בערויבט געוואָרען די יודישע סוחרים משה פרידע און יהושע ראַזענבלום.

בעת דעם אָנפאַל זענען די דערמאָנטע יודישע סוחרים בערויבט געוואָרען אויף עטליכע טויזנד זלאָטעס און דערביי האָבען די באַנדיטען זייערע קרבנות פערוואונדעט.

דאָס געריכט האָט די באַנדיטען מנישעווסקי און קרישיאַק פער'משפט צו 3 יאָהר טורמע יעדען.

אַרעסטירט באַנדיטען

הינטער טאָמאַשאָוו.

(§) פון א לענגערער צייט האָט די שטאָט טאָמאַשאָוו געלעבט אין שרעק צוליב 2 באַנדיטען, וועלכע האָבען דאָרט געווילדעוועט: פראַנציסעק ריבאַק און יאַן באָמאַרסקי, וועלכע האָבען אויסגעפיהרט דרייסטע רויב-אָנפאַלען אויף פערשידענע פערזאָנען, ס'רוב אין די שכנ'ישע דערפער.

עהערנעכטען האָט די טאָמאַשאָווער פּאָליציי בעקומען א ידיעה, אז די באַנדיטען בעהאַלטען זיך אין די חורבות פון אַנ'אַלטער צעגעלניע הינטער טאָמאַשאָוו.

די באַנדיטען ריבאַק און באָמאַרסקי זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אויסגעגליטשט זיך דורך: א שאָלעכץ פון א קאַרטאָפעל

און בעקומען דעם טויט אויפ'ן אָרט.

(§) נעכטען ביינאַכט אַרום האַלב 11 האָט די דייטשע פרוי אָטיליע מאַנטאָי (וואָלטשאַנקע 34) געהענדיג אויף די טרעפּ צו זיך אין וואוינונג, זיך אויסגעגליטשט איבער א שאָלעכץ פון א קאַרטאָפעל און איז אַראָפּגעפאַלען פון די טרעפּ.

דער פאַל איז געווען אַזאַ אומגליקליכער, אז זי האָט זיך צושאָלטען דעם קאָפּ און איז געבליבען ליגען אויפ'ן אָרט. דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט.

אונטערגעוואָרפענע יודישע קינדער.

(–) אין 3-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אויף נאַיערושער געפינט זיך זייט מ'ט וואָך א 3 יאָהריג יודיש בלאָנד מיידעלע. דאָס קינד האָט מען געפונען אויף דער גאַס און מ'האָט עס אָפּגעפיהרט אין פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט. דאָרט האָט מען דאָס קינד אַרומגעקוקט און געפונען ביי איהם א צעטעל געשריבען אויף יודיש. אינ'ם צעטעל ווענדעט מען זיך צו „גוטהאַרציגע יודען", אז זיי זאָלען זיך בעשעפטיגען מיט'ן קינד'ס גורל, ווייל ס'איז א יודיש קינד און זיין מוטער האָט איהם נישט מיט וואָס אויסצוהאַלטען.

די יודען וואָס וואוינען ביים קאָמיסאַריאַט האָבען זיך פעראינטערעסירט מיט'ן קינד און האָבען געבעטען געשיקט א דעלעגאַציע אין דער קהלה, אז די קהלה זאָל זיך פעראינטערעסירען מיט'ן קינד און עס צונעהמען אויף ערציהונג, כדי דאָס קינד זאָל נישט אָפּגעשיקט ווערען אין דעם שטאָדטישען פינדעל-הויז, וואו ס'וועט אָפּגעשמד'ט ווערען.

אין קאָמיסאַריאַט וויל מען אַרויסגעבען דאָס קינד כאָטש דאַן ווען מ'וועט עס קוויטירען. קיינער וויל עס אָבער נישט נעהמען, אויב די קהלה וועט עס נישט צונעהמען אויף ערציהונג. דער פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג האָט צוגעזאָגט, אז מאָרגען וועט דאָס קינד צוגענומען ווערען און מ'וועט עס איינאָרדענען אין א יודישען יתומים הויז.

אַזעלכע קינדער זענען לעצטענס דאָ זעהר פיל, דערציילט א יודענע, וואָס האָט אויסגעהערט די מעשה אין דער קהלה – אָט איז אויף פּעפער-גאַס די פאַריגע וואָך געווען א יודיש מיידעלע אויך פון א יאָהר 3 האָט זיך אַרומגעדרעהט פערשמאַכט, ביז די שכנים האָבען אויף איהר רחמנות געהאַט, עס אַרומגעוואַשען, אָנגעטאָן און מיט א מאָל איז עס פערשוואונדען געוואָרען און מ'ווייסט נישט וואו ס'איז איצט.

פערזאַמלונג

אין קליינהענדלער-פעראיין.

(–) זונטאָג איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון קליינהענדלער פעראיין (ציגעל-גאַס 15) א בעריכטס-פערזאַמלונג פון דער קליינהענדלער-קאָנפערענץ, וואָס איז די פעראַנגאַנגענע וואָך פאָרגעקומען אין וואַרשע.

די דעלעגאַטען אָליגאָווער און גאָט ליב האָבען אָפּגעגעבען א גענויען בעריכט פון דער קאָנפערענץ, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרען מיט צופרידענהייט דורך די פערזאַמלטע.

ביי די אַגענטען.

(ס) אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון דער סעקציע אַגענטען ביים פעראיין פאַר האַנדעלס אַנגעשטעלטע איז אַרומגערעדט געוואָרען די איצטיגע לאַגע פון דער דאָזיגער קאַטעגאָריע אַנגעשטעלטע.

נאָך א לעבהאַפטער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצוהויבען אַן ענערגישע אַקציע וועגען שאַפען אַן איינהייטליכען געזעץ-פּראָיעקט, וואָס דאַרף זיין אויסגעאַרבייט לויט'ן מוסטער פון אַזעלכע געזעצען אין מערב-אייראָפּע, וואו די לאַגע פון אַגענטען איז שוין לאַנג גענוי רעגולירט געוואָרען.

זעלבסטמאָרד.

(§) נעכטען האָט אויף האַראַדעלסקאַ-גאַס 6 א נעווייסער יאַן סמולסקי זיך אַריינגעשאָסען א קויל אין קאָפּ און שווער פערוואונדעט געוואָרען.

די סיבה פון דעם פערצווייפעלטען שריט איז א פאַמיליען-סכסוך.

אין א שווערען צושטאַנד איז סמולסקי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

מיט'ן מעסער

און מיט'ן שטעקען.

(–) דער פריזיער הערמאַן רעטיג האָט ביים ראַזירען א געוויסען לוטשיצקי אַזוי „געשיקט" געאַרבייט, אז ער האָט דעם גאַסט צושניטען די באַק.

דער פערוואונדעטער האָט זיך דערביי שטאַרק אויפגערעגט, אז ער האָט גענומען א שטעקען און אַזוי אָנגעשלאָגען דעם אונגעשיקטען פריזיער, אז מען האָט געמוזט רופען צו איהם די „ניכטע הילף".

לוטשינסקי איז צוגעצויגען געוואָרען דערפאַר צו פעראַנטוואָרטליכקייט און דאָס געריכט האָט איהם פער'משפט אויף 2 טאָג אַרעסט.

ראַדיאָ.

היינטיגער פּראָגראַם:

וואַרשאַ.

12,00 – צייט-סיגנאַל, לופט-פליה און מעטעאָראָלאָגישער-קאָמוניקאַט, קאָמוניקאַט פון „פּאַט" איבער-פּראָגראַם.

3,00 – ווירטשאַפטליכע און מעטעאָראָלאָגישע קאָמוניקאַטען.

4 35 – וועגען אַסטראָנאָמיע, פאָרלעזונג.

5,00 – איבער'ן פּראָגראַם, קאָמוניקאַטען.

5 15 – נאָכמיטאָג-קאָנצערט.

6,35 – קאָמוניקאַט פון פּ.אָ.ט.

6.50 – פאָרלעזונג.

7.15 – פערשידענעס.

7 35 – פאָרלעזונג.

800 – לאַנדווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט.

8,15 – אָווענט-קאָנצערט, טראַנסמיסיע פון „שווייצער טאַל".

10 00 – לופט-פליה, מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט, צייט-סיגנאַל, קאָמוניקאַטען פון פ.א.ט., פּאָליציי קאָמוניקאַט, איבער פּראָגראַם.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193); מילער (פּעטריקאָווער 46); גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15); גערטנער (ציגעל-גאַס 64); ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדער-גאַס 37); יאַנקיעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

א שכור,

א ווילדע חיה.

(–) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען א געוויסען אַנטאָני פּאַוולאַק, וועלכער האָט אין א שכור'ן צושטאַנד פערגוואַלדיגט דאָס 5 יעהריגע מיידעל אַלפרעדע נאָוואַק.

דער פּראָצעס איז פאָרגעקומען ביי פערמאַכטע טירען. דאָס געריכט האָט גענומען אין אכט דעם צושטאַנד, אין וועלכען דער פערברעכער האָט זיך געפונען ביים אויספיהרען זיין מעשה, און פער'משפט פּאַוולאַק'ן אויף 6 חדשים טורמע.

מעלדונגען

אין דער פּרץ-שול ווערען נאָך אָנגענומען קינדער.

צוליעב דעם וואָס די פערוואַלטונג פון דער פּרץ-שולע פלאַן-קאַשטשעלנע 4 האָט בעשלאָסען צו עפענען אַנשטאָט דריי, 4 קלאַסען ווערען נאָך אָנגענומען שילער אין עלטער פון 6 יאָהר אָהן. די איינשרייבונגען קומען פאָר אין לאָקאַל פונדער באָראָכאָוו-שול ציגעל גאַס 26 פון 10—1 פאַרמיטאָג.
893

ד"ר H. WEISS OFF
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
23 זאַוואַדסקאַ 23
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון האַלב 4 ביז 5 נאָכמיטאָג.

ענטדעקט א באַנדע פעלשער

פון מלוכה'שע דאָקומענטען און חתימות.

וואַרשע, 22. (טעלעפאָניש) ס'איז ענטדעקט געוואָרען א באַנדע, וועלכע האָט זיך פערנומען מיט פעלשען חתימות פון 15. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, פ.ק.או., רויטען קרייץ און פיל אַנד. מלוכה'שע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

די באַנדע האָט אין איהר רשות געהאַט 7 געפעלשטע חתימות פון די אויבענדערמאָהנטע אַמטען און אינסטיטוציעס. חוץ דעם א חתימה מיט דער געפעלשטער אונטערשריפט פון וויצע-קאָמיסאַר פון 13-טען צירקעל ה' זאַגורסקי.

די באַנדע האָט מיט דער הילף פון די געפעלשטע חתימות אויסגעשטעלט בעשטעטיגונגען פאַר פערשידענע פערזאָנען, אז זייערע פאַמיליעס זענען אומגעקומען געוואָרען אין רוסלאַנד דורך די באָלשעוויקעס און בלויז דער איינציגער פון דער בעשטעטיגונג איז געבליבען אַליין ביים לעבען און נאָך פיל מיה איז אין מאַטערניש אַנטלאָפען פון דער באָלשעוויסטישער הערשאַפט אין רוסלאַנד, צוליב וואָס ער פערדינט געשטיצט צו ווערען.

די בעשטעטיגונגען זענען געווען געחתמעט מיט דער געפעלשטער אונטערשריפט פון וויצע-קאָמיסאַר זאַגורסקי, אָדער פון פ.ק.או. „רויטען קרייץ" און אַנדערע אינסטיטוציעס. מיט די דאָזיגע געפעלשטע בעשטעטיגונגען איז מען אַרומגעגאַנגען צו רייכע פערזאָנען אין וואַרשע, ווי אויך אַרומגעפאָהרען אין דער פּראָווינץ, בעזונדערס גוטס-בעזיצערס און געזאַמעלט געלד פאַר די פּליטים „העלדען".

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער ענטדעקונג זענען פערהאַפטעט געוואָרען מאיר שיפערמאַן (פאָדוואַל 26), סטאַניסלאַוו מאַרשאַל, סטעפאַן קוביאַק, ראָמאַן קישאַוויצקי און העלענע בלום. די לעצטע 4 וואוינען אַלע אויף ווסטולנאַ 29 פון די אַלע ווערט בלויז בלום בעפרייט, ווייל זי האָט נישט געהאַט קיין שום שייכות צו דער פעלשער-באַנדע. שיפערמאַן און די איבריגע 3 קריסטען זענען אַלע פערזאָנען וואָס זענען שוין געווען פער'משפט פאַר גנבות. אין משך פון א קורצער צייט איז זיי געלונגען צו לאָזען אין פערקעהר פיל פון די אויבענדערמאָנטע פאַלסיפיקאַטען און דערווייל צונויפגעזאַמעלט א היבשע מטבע.

יורידישע עצות.

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט „צום יורידישען" פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בעם דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף א יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 23 אויגוסט 1927.

6045. א פעראינטערעסירטע פרוי פון דער אַלט-שטאָט.

דאָס געזעץ, וואָס איז אָנגעוואַנדט אין די רוסישע צייטען, אז פאַר פאַרבאָרגען אַלקאָהאָל-משקאות אויף משכנות איז מען זעהר שטרענג בעשטראָפט געוואָרען, מען האָט פערלוירען די קאָנצעסיע מען האָט געמוזט צוריקגעבען דאָס גענומענע משכון און דער חוב האָט אויפגעהערט צו פערפליכטען, איז ווייטער גילטיג.

דאָס איז פאָרגעזעהען אין אַרט. 817 פון שטראָף-קאָדעקס.

6046. א ר. ק. פון פּעטריקאָווער.

אויב די צדדים פערשטענדיגען זיך גוט'וויליג בעפאָר דאָס געריכט טראָגט אַרויס אַנ'אורטייל, האָבען זיי דאָס רעכט צוריקצופאָדערען א העלפט פון געריכטס אָפּצאָהל פאַר דער בעטרעפענדער אינסטאַנץ.

6047. א שט. לעזער פון זאַוואַדזקע.

קודם כל דאַרפט איהר איינקלאָגען אין געריכט. צו'משפט'ן וועט מען אייך לויט'ן פּראָצענט-פוס פון א היפּאָטעק-חוב וואַלאָריזאַציע, ד. ה 25 פּראָצ. די עקזעקוציע וועט איהר מוזען ווענדען צום הויז און ממילא וועט עס מוזען געטריבען ווערען צו א ליציטאַציע.

וועגען די איבעריגע פּרטים קאָנט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

6048. סאַלאָמאָנאַשיק.

דער ענין ליגט אין דער קאָמפּעטענץ פון פרידענס-געריכט, ווייל ער ריהרט אָן די זאַך-רעכט אויף אַנ'אומבעוועגליך אייגענטום.

6049. ה–ף.

מיט א ציוויל-תביעה קאָן א געליטענער דורך א פערברעכען אַרויסטרעטען אויך בעזונדער אין ציוויל-געריכט אָבער נאָר נאָכ'ן שטראָף-פּראָצעס.

געוויס זענען פערהאַן פאַלען ווען מ'קאָן גלייך פערפיהרען אַזאַ פּראָצעס אין ציוויל-געריכט צ.ב.ש. ווען דער ציוויל-מאָנער שטעלט צו א בעשטעטיגונג פון שטראָף-געריכט, אז די אויספאָרשונג קעגען אַנגעקלאַגטען איז איבערגעגעבען געוואָרען צוליב זיין פסיכישע קראַנקהייט אָדער, אז מען האָט איהם נישט געקאָנט געפינען און זיין איבערגעבליבען פערמעגען איז איבערגענומען געוואָרען לויט א דעציזיע פון געריכט אונטער אַנ'השגחה ווי מיר האָבען בעמערקט, דאַרף פאָרמעל דעם ערבערעכען פריהער בעהאַנדלען דאָס שטראָף-געריכט. בכדי אָבער שפּעטער אַרויסצוטרעטען אין ציוויל-געריכט איז נישט אומבעדינגט נויטיג, אז דאָס שטראָף-געריכט זאָל דווקא פער'משפט'ן דעם אַנגעקלאַגטען. מאָנען א שאָדען-אַנטשעדיגונג אין ציוויל-געריכט קאָן מען אויך אַפילו אין דעם פאַל, ווען דאָס שטראָף-געריכט האָט דעם אַנגעקלאַגטען בעפרייט.

15-טע מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס 11-טער טאָג.

5000 זל. – 56314
3000 זל. – 47999 39679
2000 זל. – 72707 56051 54009 53947
1000 זל. – 36315 34626 30956 24027
85166 70338 69808 64616 62786
600 זל. – 16593 15843 9026 1767
53707 41599 30544 22045 18648 16767
101227 90741 71562 71487 65203
500 זל. – 25533 24541 14573 11334
68843 56851 46028 45677 43367 40899
93663 8[illegible]951 87812 76674 74590 70115
95946 95602

אומזיסט
קאָן מען דורכזעהען די טאַבעלע פון די געווינסטען פון דער איצטיגער 5-טער קלאַס 15 מלוכה-לאָטעריע טעגליך אָהן הפסקה פון 8 פריה ביז 7 אָוו. אין דער בערימטער גליקליכער גרעסטער און עלטסטער קאָלעקטור ענגזיסט. פון 1835,
E, Lichtenstein, Łódź, Piotrkowska 72, gm. Grand Hotelu
Warszawa, Marszałkowska 146 אין דער צענטראַלע פון דער קאָלעקטור
Bielańska 3, Krak. Przedm. 37 אָדער אין די אָפּטיילונגען פון דער קאָלעקטור
Królewska 43, Królewska 39, Nalewki 42.
Wilno: Wielka 44, tel. 425.
לאָסען צו דער 5-טער קלאַס קען מען נאָך ביי אונז בעקומען, די ציהונג דויערט ביז'ן 16-טען סעפּטעמבער ד. י. איינשליסליך. מיר צאָהלען אויס געווינסטען, קרנ'ס און מיר טוישען אויס אויף נייע לאָסען. עס איז אויך צו בעקומען לאָסען צו דער 1-טער קלאַס 16-טער מלוכה-לאָטעריע. צוליב דער פאָראויסגעזעהענער מעגליכקייט, אז עס זאָל אויספעהלען, בעטען מיר וואָס שנעלער צו קויפען ביי אונז לאָסען.
פרייזען פון די לאָסען: 1/4 לאָס 10 זל. | 1/2 לאָס 20 זל. | 1/1 לאָס 40 זל.
די פּראָווינצער קענען איינצאָהלען דעם בעטראג פאַר די לאָסען אויף אונזער קאָנטאָ אין פ.ק.א.
פאַר לאָדז 64.209 — פאַר וואַרשאַ 6,374
מיר רופען אייך צו קויפען א לאָס! הזמן קצר.
991

אין רעוואלוציאנערן כינא.

ליבע, הייראט און פאמיליען לעבען האט דארט אנ'אנדער פ.ים.

די רעוואלוציעס אין כינע אין די לעצטע יאהרען האבען נישט נאר באדייטענד געביטען די פאליטישע ארדנונג אין לאנד, נאר זיי האבען געענדערט אויך די פארמען פון פאמיליען-לעבען. די באפעלקערונג פון כינע איז שוין ווייט נישט אזוי קאנסערוואטיוו, ווי זי איז געווען אמאל אין די באציהונגען פון מאן און פרוי. דערויף זאגען עדות אלע רייזענדע, וואס זענען דורכגעפאהרען כינע אין די לעצטע יאהרען, און דאס באשטעטיגען אייראפעאישע און אמעריקאנער מיסיאנערען און ערציהער, וואס האבען פערבראכט אין כינע צענדלינגער יאהרען און האבען צוגעזעהן, ווי די ענדערונג איז פארגעקומען.

אין איינעם פון די לעצטע נומערן פון דעם זשורנאל „זויע" באשרייבט א לעהרערין פון א כינעזישער שולע די באציהונג צווישען יונגע מענער און פרויען אין כינע, איבערהויפט צווישען דער שטודירענדער יוגענד. פאליגאמי בעהט אונטער. כינעזער מעגען נאך אלץ האבען קעפס-ווייבער. אבער צווישען דער אינטעליגענץ קוקט מען מיט פעראכטונג אויף איינעם, וואס האט מעהר ווי איין ווייב.

די אינטעליגענטע כינעזערין איז פריי פון דער קללה פון פערקריפעלטע פיס. כינעזישע מאמעס ווייסען שוין, אז ווען זיי קענען געבען זייערע מיידלעך א מאדערנע ערציהונג דארף מען זיי נישט פערבינדען די פיס פון קינדהייט אן. איינמאל האט א מיטעלקלאסיגע כינעזערין זיך בעקלאגט פאר דער לעהרערין, וואס זי מוז פערקריפלען די פיס פון איהר זיבען-יעהריגער מיידעלע. זי האט צוויי קינדער, האט זי דערצעהלט, א יונגעל און א מיידעל. זי קען זיך נאר ערלויבען דעם לוקסוס צו בילדען דעם יונגעל. די מיידעל וועט זי אין א שולע נישט קענען שיקען. דערפאר מוז דאס מיידעל האבען קליינע פיס, ווייל נישט געבילדעטע כינעזער וועלען נאך אלץ נישט הייראטען מיט א פרוי, וואס האט נארמאלע פיס.

סטודענטען פון אוניווערזיטעט פון פעקין, זענען מעהרסטענס עלטערע, ווי סטודענטען אין אמעריקאנער אוניווערזיטעטען. צעהן פראצענט פון זיי זענען פערהייראט. מאנכע סטודענטען האבען נאך גענומען כלות, וואס די עלטערען האבען פאר זיי אויסגעקליבען. איבערקוקענדיג די ליטעראטור-אויפגאבע וואס סטודענטען שטעלען צו, איז צו זעהן, אז די כינעזער יונגעלייט זענען שטארק פעראינטערעסירט אין ליבע. די מעהרסטע אויפגאבען זענען אויף אזעלכע טעמעס ווי: „ליבע און דער באר", „איין לעצטער קוש", „זאל איך הייראטען זי", „די געליבטע", „ליבע און דאס מיידעל", „די ווייסע פרוי", „דעם פויער'ס ליבע", „די בעשערטע", „מאדערנע ליבהאבער", „ליבע און פליכט", „ליבע און טויט" און נאך אזעלכע אפהאנדלונגען.

לויט דעם אינהאלט פון די סטודענטישע ארבייטען איז צו זעהן, אז זייערע סענטימענטען טיילען זיך אין דריי גרופען: איין טייל איז דורכאויס אידעאליסטיש; דער צווייטער טייל איז מעהר פראקטיש און ערנסט; צו דער קאטעגאריע געהערען די, וואס האלטען, אז ליבע איז וויכטיג, אבער נישט וויכטיגער פון אלץ אין די הייראט. די דריטע גרופע איז שוין גאר רעאקציאנער. זי קוקט אויף הייראט ווי אויף א געשעפט. סטודענטען פון דעם טיפ האלטען, אז חתונה האבען דארף מען נאר דאן, ווען עס לוינט זיך. זייערע ווייבער, דענקען זיי, דארפען זיין איבערגעבען נישט בלויז צו זיי אליין, נאר אויך צו זייערע משפחות.

אין אלגעמיין בעגוטען זענען די כינעזישע סטודענטען אזוי מאראליש, ווי די סטודענטען אין אנדערע לענדער. דער יונגער כינעזער סטודענט ווייזט ארויס א גרעסערען פיזישען אינטערעס אין געשלעכט עניינים. אבער אין דעם שיידט ער זיך נישט אפ פון דער גאנצער אריענטאלישער באפעלקערונג, וואס איז מעהר סעקסועל, ווי די באפעלקערונג פון די מערב לענדער. דער דורכשניטליכער כינעזישער סטודענט ענטוויקעלט געוועהנליך זיינע אידעאלען וועגען ליבע. ערשטענס באשטעהט ער אויף דער אבסאלוטער פרייהייט צו נעהמען זיך א כלה, וואס וועט איהם געפעלען. מעהרסטענס זענען זיי פאר שטענדיגע פערבינדונגען מיט דער פרוי, אבער עס איז דא א באדייטענדע מינאריטעט, וואס האלט שטארק פון פרייע ליבע.

די, וואס ווילען הייראטען, זוכען שטענדיג נאר געבילדעטע פרויען. שעהנקייט איז וויכטיג, אבער דאס שפילט נישט אזא ראלע, ווי אין די אלטע צייטען. אינטעליגענטע פרויען זאגען אין דעם פונקט זעהר ערפאלגרייך. קיין כינעזישער סטודענט בלייבט נישט גלייכגילטיג, ווען א מאדערנע פרוי שענקט איהם אויפמערקזאמקייט.

אינטערעסאנטער פון אלץ איז די אבסאלוטע גלייכהייט און פרייהייט פון מאן און פרוי צווישען די אינטעליגענטע כינעזער ביים אויסקלייבען זייערע בעשערטע. מיידלעך זוכען יונגעלייט גראד אזוי ווי יונגע מענער זוכען פרויען. זיי זענען אפענהערציג, און עס איז גאנץ נאטירליך, אז די פרוי זאל זיין די ערשטע אמאל צו פערקניפען א באקאנטשאפט.

אין אויסלאנד קען מען זיך גאר נישט משער זיין אויף ווי ווייט די אינטעליגענטע כינעזישע פרויען זענען עמאנציפירט. דערוויילע שפילט ביי דער היגער יוגענד בילדונג די גרעסטע ראליע. א געבילדעטע פרוי ווערט באהאנדעלט פון דעם מאן, ווי א גלייכער מענש. ווי לאנג דאס וועט אנהאלטען איז שווער צו זאגען.

„די ערשטע ליבע, וואס דער דורכשניטליכער כינעזישער סטודענט מאכט דורך, איז זעהר אנ'אידעאליסטישע. זייער איבערגעבענקייט צו די געליבטע שפיגעלט איבער די ליידענשאפטליכע איבערגעבענקייט פון די יונגעלייט פון מערב לענדער. נאך דער ערשטער ליבע ווערען זיי שוין ציניש. טיילען זיי הייראטען מיט דער ערשטער געליבטע, אדער זיי בעגעהן זעלבסטמארד אינאיינעם. דרעהט זיך אויס א סטודענט פון דער ערשטער ליבע אהן הייראט אדער זעלבסטמארד, איז ער גרייט פאר א מעהר פראקטישען פאמיליען לעבען.

זעלבסטמארד ביי יונגע פערליבטע איז נאך אלץ זעהר פאפולער אין כינע. „פון די 70 ליבע-געשיכטעס, וואס סטודענטען פון איין קלאס האבען מיר צוגעשטעלט, — שרייבט די לעהרערין — האבען זיך פופציג געענדיגט מיט זעלבסטמארד. דער פאקט, וואס זעלבסטמארד פערנעהמט אזא גרויסען ארט אין זייערע ערצעהלונגען שפיגעלט אפ די באציהונג פון דער אינטעליגענטער כינעזישער יוגענד צו ליבע און טויט. אויב עפעס געהט נישט גלאט ביי א פערליבטע פארפאל, איז א בשותפות'דיגער טויט מעהרסטענס דער נאטירליכסטער אויסגאנג. וואס ווייטער געוואוינען זיי זיך אבער אפ פון דער נארישקייט און זיי ווערען אין דעם פרט גאנץ נארמאל.

אויף וואס פאר א נאאיוון אופן שידוכים ווערען נאך געשלאסען צווישען יונגע כינעזער אינטעליגענטען אילוסטרירט דער פאלגענדער פאקט: איינער פון מיינע בעקאנטע יונגעלייט, וואס האט געפלאנט חתונה צו האבען, האט זיך צונויפגעשטעלט א גאנצען צעטעל פון מיידלעך, וואס וואלטען געווען פאסיג פאר איהם, און ער האט זיך גענומען קלייבען א כלה. בעתן האט ער דאס אויף אזא אופן: ביי יעדער מיידעל האט ער פערבראכט א פאר טעג אין הויז, כדי צו בעקענען זיך מיט איהר נעהנטער. איינער נאך דער אנדערער האט ער אויסגעבראקירט. איינע דערפאר, וואס זי האט נישט געפאלגט איהרע עלטערן. אנ'אנדערע איז געווען צו נאכלעסיג צו פערקעמען שעהן איהרע האר, א דריטע האט זיך געפוילט צוגרייטען פרישטיק אין צייט. ענדליך איז ער געקומען צו די לעצטע צוויי פון זיין צעטעל, און ער האט נאך אלץ נישט געוואוסט, וועלכע פון זיי עס געפעלט איהם בעסער, ביז איינע האט איהם אליין געהאלפען אויסבראקירען זי. איהר מוטער האט זי געשיקט אין א קראם קויפען א שטריקעל ארומצובינדען א קאסטען, איז זי צוריקגעקומען און האט געבראכט צוויי מאל אזוי פיל שטריק ווי מען האט געדארפט. אזא אויסברענגערין האט דער יונגער מאן נישט געקאנט נעהמען פאר א ווייב, האט ער חתונה געהאט מיט דער לעצטער מיידעל פון זיין צעטעל און ער פיהרט א גליקליכען פאמיליען-לעבען. איצט איז שוין 5 יאהר נאך זיין חתונה. ער איז שוין א פאטער פון פיער זיהן, און ער קען נאך אלץ נישט פערגעסען, ווי פיל מזל האט איהם געראטעוועט פון א נישט-פאסיגער ווייב.

פאראן אין כינע גענוג פאמיליען-טראגעדיעס, וואס שטאמען דערפון וואס עלטערן האבען געצוואונגען זייערע יונגע זיהן צו נעהמען פרויען, וואס זענען פאר זיי אויסגעקליבען געווארען. א סך פון די יונגעלייט האבען געהאט געלעגענהייט צו לערנען און זענען געווארען העכסט געבילדעטע מענשען. עס איז זיי שווער צו לעבען מיט זייערע אומוויסענדע פרויען, אבער צוליב זייערע עלטערן און פאמיליעס מוזען זיי אפלעבען זייער לעבען מיט די אומוויסענדע כינעזערינס, וואס די טאטעס האבען פאר אויסגעקליבען, ווען זיי זענען נאך געווען קליינע יונגלעך.

עהנליכע טראגעדיעס קומען פאר אויך מיט כינעזישע מיידלעך. א סך מיטעלקלאסיגע כינעזערינס האבען געשטרעבט צו בילדונג, אבער די טאטעס האבען זיי פערשלייערט יונגערהייט. אויף אלע בקשות, אז מען זאל זיי לאזען לערנען האבען די כינער עלטערען געהאט א תירוץ: נאך דער חתונה וועסטו ערשט קענען לערנען וויפיל דיין הארץ געלוסט! נאר דאן זענען זיי שוין געווען אין רשות פון זייערע שוויגערס, וואס האבען זיך אויסגעלאכט פון לערנען און האבען געזאגט, אז בילדונג פאר א פרוי איז איבעריג.

א. ברענמאן.

ארימער יוד. סטאליאר הענגט זיך:

ווען ער בעקומט א האלבען מיליאן ירושה פון זיין פרוי'ס „פערעהרער".

סענסאצ. טראגישע געשיכטע אין א קליין שטעדטיל.

אין דעם קליינעם סלאוואקישען שטעטעל פירנאווע, וואס ליגט ערגעץ פערווארפען צווישען די פינסטערע, פעלזיגע מאטרא-בערג, איז פעראן איינער א יודישער סטאליאר מיט דעם נאמען הערש שטערן. א סטאליאר ווי אלע סטאליארעס, וואס ארבייט א גאנץ לעבען שווער און ביטער. פליקט צובראכענע טירען, מאכט א גאנצען געהענדיגען זומער דעם פארקאן ארום דעם גלח'ס סאד. קריכט אויף די אלטע, פערפוילטע שינדעל-דעכער, מייסטערעווען ארום שווערע גוי'שע קיפערטען און טרומנעס, וואס די פויערים גרייטען זיך אן שוין צייט לעבען פאר זיך און פאר זייערע ווייבער און קינדער — און האָרעוועט מיט שווייס און מיט די לעצטע כחות אויף דעם טרוקענעם שטיקעל ברויט.

אט דער סטאליאר איז נאך [illegible] א מאדנער יוד, א בלוטיגער ארימאן און דער אפיציעלער לץ פון'ם שטעדטעל. ער וואוינט אליין אין אנ'איינגעהויקערטער צובראכענער מפולת, אהן א ווייב, אהן א קינד, לויפט שטענדיג ארום בארוועס און נאקעט, ארומגעווארקעלט מיט עטליכע שטיקלעך שמאטעס און אלטע זעק, וואס ער געפינט ערגעץ אויף די מיסטען, עסט רויע קארטאפליעס און בוראקעס, וואס די פויערים לאזען איהם גנב'ענען פון „זייערע" פעלדער — און איז דערביי דער לוסטיגסטער און פרעהליכסטער מענש פונ'ם גאנצען שטעדטעל, וואס מען חוזק מאכען פונ'ם רב און להבדיל פונ'ם גלח.

וודאי איז געווען אמאל א צייט, ווען דערזעלבער הערש סטאליאר איז נאך נישט געווען די פערשלעפטע קרענק און דער שטעדטעל'דיגער שלימ-מזל אזוי ווי היינט. ער איז געווען אמאל א זוהן פון א רייכען, אנגעזעהענעם בעל הבית, וועלכער האט מיט איהם געפירט א לייבישען שידוך מיט נדן און מיט א וואוילער יודישער כלה מיט חן-גריבעלעך און מיט אלעס גוטס.

אבער אונזער פריינד הערש, האט ווי דער לעזער וועט שוין מן הסתם אליין פערשטעהן, נישט געוואלט זיין קיין לייג. ער האט ליב געהאט א גוט ביסעל משקה און האט א חוץ דעם נאך ליב געהאט זיינע גוטע ברידער, עטליכע היימ'שע שטעדטעלדיגע יונגען, וואס האבען אין זייער צייט נאטירליך אויך נישט פיינד געהאט דעם ביטערען טראפען—און אזוי האט זיך אונזער ליבער הערש גענומען געשמאק צום טרינקען, איז איבערגעזעסען טעג און נעכט אין די פרעהליכע שענקען, האט ביסלעכווייז פערשווענדעט דעם ווייב'ס נדן, דעם דרשה-געשאנק, די גאלדענע קייט מיט'ן זייגער—און אז ער האט שוין טאקע גאר נישט געהאט מעהר צו פערקויפען אדער צו פערזעצען, האט ער, פערשטעהט זיך, געמוזט אוועק וואוהין די אויגען טראגען, אין דער ווייטער וועלט אריין.

ער האט זיך בעזעצט אין אויסטראליע, האט אפגעפטר'ט פון דארט זיין שטעטעלדיג ווייבעל, אזוי ווי זי האט פערלאנגט, און האט אין א צייט ארום, ווי נאר ער האט דארט אנגעהויבען צו מאכען א לעבען, חתונה געהאט צום צווייטען מאל. ער האט איצט א נדר געטאן און געשוואוירען מיט כל'צרליי שבועות, אז ער וועט פון איצט אן און ווייטער נישט מעהר טרינקען, אז ער וועט זיך היטען פאר משקה ווי פאר פייער און אז ער וועט בכלל אפגעבען זיין גאנץ לעבען פאר זיין יונג ווייבעל, וועלכע ער האט געליבט און פערגעטערט.

א צייט לאנג האט ער געהאלטען זיין נדר געטריי און ערליך. אבער באלד האט ער מיט שרעק און פערצווייפלונג געמאכט די איבערראשענדיגע ענטדעקונג, אז דאס יונגע הארציגע ווייבעל, וועלכע ער האט געהאלטען טייער ווי אנ'אויג אין קאפ, און וועלכע האט אויך פון איהר זייט געמאכט דעם מענשעל, אז הערש איז איהר איינציגע טרייסט, איהר גליק און איהר לעבען, אז אט זי האט געשפילט געהיים א לינקע ליבע מיט איינעם א גרויסען סוחר פון סידני, אויסטראליע.

אונזער שטילער, גוטמוטיגער הערש האט אין דער מינוט געפיהלט גלייך ווי ער וואלט צעשמעטערט געווארען און א שווערען ריזיגען בארג מיט צרות און יסורים... זיין גאנץ לעבען איז איצט געלעגען פאר זיינע אויגען ווי א ווערטלאזער, צובראכענער געגענשטאנד, אין וועלכען ער האט נישט געהאט מעהר קיין שום אינטערעס; זיין נשמה איז געפייניגט געווארען פון יסורים און פון פערצווייפלונג און אזוי ווי ער האט אין דער דאזיגער פרעמדער וועלט נישט געהאט קיינעם, קיין פריינד, קיין שום נאהענטען, פאר וועמען ער זאל זיך קענען אויסרעדען זיין צעבלוטיגט הארץ, האט ער זיך אומבעוואוסט אומגעקעהרט צוריק צו זיין אלטען, זיסען, „גוטען ברודער", צום טרינקען.

און ווידער אמאל האט זיך איצט איבערגע'חזר'ט דאס אלטע אומגליק. ער האט אנגעהויבען אויספערקויפען אלץ, וואס ער האט נאר פערמאגט, זיינע קליידער, זיינע שטוב-זאכען, דעם ווייב'ס צירונג, א. אז. וו. — און פון גרויס עגמת נפש האט ער זיך אזוי ווייט פערגעסען, אז ער האט זיך גענומען שאפען געלד אויך מיט נישט כשר'ליכע מיטלען, וועלכע האבען איהם סוף-כל-סוף געבראכט אין געפענגניש אריין.

זיין ווייבעל האט איהם, נאטירליך, בשעת ער איז געזעסען אין תפיסה, איבערגעלאזען, פערגעסען און פערלאזט — און ווען ער האט נאך פינף לאנגע טרויעריגע יאהרען ווידער דערזעהן דאס ליכט פון דער פרייער לעבעדיגער וועלט, איז ער פון דער פאליציי אפגעשיקט געווארען צוריק אין זיין אלטער היים, אין דעם אומעטיגען סלאוואקישען שטעטעל פירנאווע.

דא האט ער זיך פעמיהט אינגאנצען צו פערגעסען זיין גאנצע פערגאנגענהייט; דעם קורצען אויגענבליק פון זיין גליק און די שרעקליך-לאנגע איביגקייט פון זיינע יסורים, און דער עיקר האט ער זיך בעמיהט ארויסצורייסען פון זיין קראנק הארץ דאס ליכטיגע בילד פון זיין ווייבעל, וועלכע האט איהם אזוי מורא'דיג געפייניגט און וועלכע האט איצט געלעבט אין גלאנץ און אין רייכטום מיט איינעם א גרויסען סוחר אין סידני.

אזוי זענען אוועק צייטען און יאהרען; אונזער ליבער אומגליקליכער הערש איז דערווייל געווארען אנ'אלטער יוד, וועלכער האט זיך געלעבט אין שטעטעל זיין איינגענארטיגען, אומעטיג פרעהליכען קבצנ'ישען לעבען, געליבט און בעמיטלייט געווארען פון אלע מענשען, וואס האבען איהם געקענט, וואס האבען געוואוסט פון זיין שווערען פינסטערן גורל — ביז ער איז פלוצים אינגאנצען אומערווארטעט ארויסגעריסען געווארען פון זיין שטילער, פערגליווערטער רוהיגקייט.

מיט א צייט צוריק האט דער ארימער סטאליאר בעקומען פון געריכט די אפיציעלע ידיעה, אז איינער אנ'אויסטראלישער סוחר, דזשאן טשארלז מידוואוד פון סידני, וואס איז דארט געשטארבען אהן יורשים, האט איהם איבערגעלאזט א ירושה פון א האלבען מיליאן דאלאר.

הערש דער סטאליאר, האט זיך צעלאכט און גענומען חוזק מאכען אויף זיין שטייגער פונ'ם גאנצען געריכט און פון די אפיציעלע געריכטס-ידיעות.. ער האט אבער פונדעסטוועגען בעוויליגט, באין ברירה אנצונעהמען דערווייל די דאזיגע פעטע ירושה, כאטש ער האט נישט אנגעהויבען צו וויסען, פון וועמען זי איז — ביז עס האט זיך איהם אין עטליכע טעג ארום אויסגעקלערט דאס דאזיגע מאדנע רעטעניש.

אין א קורץ בריוועלע האט זיך איהם דער פערשטארבענער סוחר פון אויסטראליע געגעבען צו דערקענען. „מיין גאנץ פערמעגען און אלץ וואס איך בעזיץ — שרייבט ער פאר זיין טויט צו הערש דעם סטאליאר — געהערט נאך מיין טויט צו דיר אליין... איך בין געווען דער, וואס האט דיר אוועקגערויבט דיין גאנץ גליק, דיין היים-געליבטע פרוי, וועלכע האט פערזיסט מיינע טעג און מיינע נעכט, בשעת די האסט געשמאכט אין דעם פינסטערן קערקער... און אויב עס איז דיר, דורך מיין שולד נישט בעשערט געווען צו זיין גליקליך ביי מיין לעבען, איז עס איצט מיין לעצטער ווונש, אז דו זאלסט כאטש נאך מיין טויט פערנוצען מיין פערמעגען אין פריידען, כדי מיין זינדיגע נשמה זאל קענען געפינען א שטיקעל טרייסט אין דעם דאזיגען קרבן... איך שטארב מיט דער האפענונג, אז די וועסט מיר מוחל זיין...

ווען הערש דער סטאליאר האט איבערגעלייענט דאס דאזיגע בריוועל, האט ער נישט געלאכט מעהר און נישט געמאכט מעהר קיין לצנות... און אויף מארגען, ווען די פויערים האבען אנגעקלאפט אין דעם טויער פון זיין חורבה, האבען זיי איהם געפונען הענגען אויף א סלופ...

א סיאמישער צווילינג אין איראפא.

א סערבישער זשורנאליסט האט זיי גאנץ צופעליג ענטדעקט אין נאווי-באזאר

אַ מיטאַרבייטער פון דער בעלגראַ־דער צייטונג „פּאָליטיקאַ" האָט זיך צופעלליג זוכען איינדרוקען אין די טערקישע קוואַרטאַלען פון דער סערבישער שטאָט נאָווי באַזאַר. אין איינעם פון די ענגע שמוציגע הויפען האָט ער פּלוצלינג זיך אַנגעשטויסען אויף אַ מאָדנער ערשיינונג. דאָרט איז געשטאַנען אַ מענש מיט צוויי קעפּ, פיר הענד און פיר פיס. דער זשור־נאַליסט איז אַן־אויפגעציטערטער גע־וואָרען. ווען ער איז צוגעגאַנגען נעהנ־טער, האָט ער דערזעהן, אַז דאָס איז אַ צווילינג, וואָס איז צוזאַמענגעוואַק־סען מיט די רוקענס.

דער זשורנאַליסט האט געפרובט צו רעדען מיט זיי, אָבער אַלס ענטפער האָבען זיי בלויז געמורמעלט, קיין ווערטער האָט מען נישט געהערט.

לויט'ן אויסזעהן פון זייערע פּנים דאַרפען זיי אַלט זיין אַ יאָהר פערציג. איינער פון זיי איז פיזיש גאַנץ גוט אנטוויקעלט, דער צווייטער האָט דאַגעגען אויסגעקרימטע הענד. די קאָרקען זע־נען ביי זיי אַזוי צוזאַמענגעוואַקסען, אַז איינער קוקט כסדר אויפ'ן הימעל און דער צווייטער קאָן נישט אַוועקריי־סען די אויגען פון דער ערד.

לויט'ן אויסזעהען פון זייערע פּנים האָבען זיי קיינמאָל קיין שוך נישט געטראָגען. די נעגעל פון די פיס פינ־גער זענען מורא'דיג לאַנגע און ס'איז קלאָהר, אַז פון געבוירט אָן זענען די נעגעל נישט געשניטען געוואָרען. ווען זיי בעוועגען זיך פון איין אָרט אויף אַ צווייטען, גייט איינער און טראָגט אויפ'ן רוקען דעם צווייטען, דערנאָך בייטען זיי זיך מיט די ראָלען.

פון אַן אַלטען טערק, וועלכער האָט זיך געפונען דערנעבען און וועלכער האָט נערעדט זעהר גוט סערביש, איז דער זשורנאַליסט געוואָהר געוואָרען, אַז די ביידע צוזאַמענגעוואַקסענע קינ־דער זענען זיינע ברודערס־קינדער, קיילעכדיגע יתומים. אַלט זענען זיי פערציג יאָהר.

זעלטען ווער פון די אָ־טיגע איינ־וואוינער ווייס וועגען זיי. ערשטענס דערפאַר, ווייל זיי גייען זעהר זעלטען אַרויס פון זייער אָרים שטיבעל אַ חוץ דעם איז אין נאָווי באַזאַר, צוליב די שלעכטע היגיענישע און קלימאַטי־שע בעדינגונגען פאַרהאַן אַזוי פיל פאַרזעהעניִשען און וויסטע קאַליקעס,

אַז אַפילו די, וואָס ווייסן יאָ וועגען דעם צוזאַמענגעוואַקסענעם צווילינג, ווערען דערפון חידוש וואָס נתפעל.

ווען דער זשורנאַליסט איז אַ צווייטע מאָל געקומען און האָט געוואָלט זעהן דעם צווילינג, איז עס שוין איזהם נישט געלונגען: דער אַלטער טערק האָט די אומגליקליכע פערמאַכט אין הייזעל און בשום אופן זיי נישט גע־וואָלט ווייזען. עס איז איזהם, אַ פּנים, אַ חרפּה געווען צו קאָמפּראָמיטירען זיין משפחה.

ביי דער ערשטער בעגעגנונג איז דעם קאָרעספּאָנדענט געלונגען אונ־בעמערקטערהייט אָפּצופאָטאָגראַפירען דעם צווילינג און די פאָטאָגראַפיע איז אָפּגעדרוקט אין „פּאָליטיקאַ".

דאָס מערקווירדיגסטע אין דעם איז דאָס, וואָס שוין ניינצעהן יאָהר גע־פינט זיך אין איראָפּאַ אַזאַ מערקווירדיגע נאַטור־ערשיינונג און ביז איצט האָט קיינער וועגען איזהר נישט גע־וואוסט. ביז איצט האָט די וועלט גע־וואוסט בלויז וועגען סיאַמישען צווי־לינג, נישט האָבענדיג קיין אַהנונג, אַז ס'איז פאַראַן אַ צווילינג אין דער סערבישער שטאָט נאָווי באַזאַר אום דאָס זעלבע צו קאָנען זעהן.

אין בערלינער „אופא".

(ענדע פון 8 טער זייט).

„דרעהען". אויסער אַ פּעטש על ליבו קוקען אַלע מענשען אויס טויט. ביים טישעלען מאָמענט האָב איך זיך דער־שראָקען איך טרעף דעם רעזשיסער, דר. ווענהאַוזען און זעה, ער האַלט ביים שטאַרבען. אַזוי שלעכט זעהט ער אויס אָבער דער שאַהנער יונגערמאַן, דער העלד, וועלכער מיינט, אַז ער האָט דער'הרג'עט אַ מענשען, אָבער ער האָט עס נישט, — האַלט אויך ביים שטאַר־בען און דאָס מיידעל — די „יונגע ספאַר" — מיינע אַנ'אַלטע בעקאַנטע — אויך. איך בערוהיג זיך און זעה דאָס „דרעהען". די כעמיקאַלען, וואָס זיצען דאָ פון פריהמאָרגען, כאַפּען זיך אויף פון שלאָף, מאַכען דערשראָקענע פּנים'ער און קוקען אין דער קאַמערע. דער יונ־גערמאַן. אַ בעוואוסטער שוישפּילער, לאָזט פּרוגטער זיין אַנגעשמירטען, זיין אומשולדיגען קאָפּ און דאָס מיידעל שרייט. אַ טראַגישע סצענע.

— וואָס איז עס אַזוי? — פרעג איך.

— אַ נייע פילם פון פעליקס האָלענ־דער, דעם פערפאַסער פון „וואַריעטע". עס איז גענומען פון זיין ראָמאַן „דאָס ערוואַכען פון דאַנגלר ווערסטהאָף". אָבער מיר וועלען ענדערען דעם נאָמען. ווילט איהר זעהן אַ שטיק פון דעם דאָ זיצען נייעם פילם? איך פערזיכער אייך, אַז איהר וועט גאָרנישט פער־שטעהן.

מען פיהרט מיך אַריין אין אַ קליי־נעם פינקעלען צימער, מיט אַ כל פּלע־צער דאָ זיצען די דירעקטאָרען און פּראָבירען אויס אַ נייעם פילם איידער עס גייט אַרויס אין דער ווייטער וועלט

איך זיץ דאָ מיט מיין טאָכטער אין דעם סאַמע האַרץ פון דער קינאָ־קינסט און פרובּיר זיך פיהלען פּאַטעטיש אָדער וועניגסטענס נערוועז. עס געלינגט מיר אָבער נישט. די וואַנד ענטפּלעקען ווערט בעלי כסען און עס פאַנגען זיך אָן צו ווייזען בילדער אָן סצענען.

— וואו איז מוזיק? — שושקעט צו מיר מיין טאָכטער, אַנ'ערפאַהרענע פערזאָן אין קינאָ־אינדוסטרי.

ניין, נישטאָ קיין מוזיק און נישטאָ קיין אויפשריפטען. די סצענען בעווי־זען זיך אָהן שום צוזאַמענהאַנג — אַז מען קען טאַקע גאָרנישט פערשטעהן. אָבער די פאָטאָגראַפיע־טעכניק איז שעהן, אָריגינעל, לעבעדיג. און עס איז נישט היים — וואָס ווילט איהר גאָר פון אַ קינאָ בלל?

איך גיי אַרויס און נעהם אַנשייד פון דעם ליבעסווירדיגען רעזשיסער אַז און אַלע, וועלכע זענען געווען אַזוי פריינדליך צו מיר. עס בעווייזט זיך אַ רעדאַקטאָר: „הער דאָקטאָר, קאָנען מיר אַריינגעבען אַ נאָטיץ אין די צייטונגען, אַז איהר קליַבט זיך שרייבען אַ פילם פאַר אונז?"

איך מאַך אַ זעהר גייסטרייך פּנים און ענטפער:

— אדרבא.

און דער אַנגענט פרעגט:

— וואָס מיינט עס: יאָ אָדער ניין?

אסיפ רימאה.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
ווענערישע קראַנקהייטען, הויט, האָר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען אין קינסטליכע הײַל־זון.
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמיטאָג און פון 4—5 דער לעמשניצע „העלקא".

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
נאָכטראַלען פון די ליבלינגס־געסט אויס אַמעריקאַ
אננא און היימאן יאקובאוויטש
ענדליך זיה דערווארט! פרעמיערע!
דער גרעסטער, שענסטער שלאַגער פון אַמעריקאַ!
ערשטע גרויסע אויפפיהרונג פון הײַמאַן יאַקובאָוויטש.
היינט, דינסטאג אין מארגען, מיטוואך, 9 אין אָוונד
ווערט געשפּילט דער לאַנג־ערוואַרטעטער שלאַגער, וועלכער איז געשפּילט געוואָרען אין אַמעריקאַ אַ סך סעזאָנען מיט'ן גרעסטען סוקסעס
די פוילישע חתונה
אין 10 בילדער מיט געזאַנג און טענץ פון טאָמאַשעווסקי.
הויפּט־ראָלען: „שײַנדעלע"—אננא יאַקובאָוויטש. „יאַקא", ציגײַנער־פידלער—הײמאַן יאַקובאָוויטש. / 20 נומערן געזאַנג / גרויסער מענער־ און פרויען־כאָר / כאָר־געזאַנג פון 12 קליינע יונגלעך / גרויסער דאַמען־באַלעט אונטער דער לייטונג פון לייבאוויטש / גרויסער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון י. רובין
בינהנע־אויסשטאַטונג פון מ. מאַכאַראָווסקי.
ס'נעמען אָנטייל די ניי־אַנגאַזשירטע אַרטיסטען פון ריגע אסתר זעה־קינא און ישראל בירנבוים ווי אויך פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, פאַדערמאַן. מענער: אָריעל, אייזענבערג, גאָלבערסקי, האַמבורגער, מאַכאַ־ראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי צווייליך
אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאן. בינהנע־לייטער: מאכאראווסקי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע.

אויפגעגראבען 3 יודישע הרושים,

דער'הרג'עטע אין 1919 יאהר אין דאמבראוויץ.

די „וואָהלינער שטימע" דערצעהלט פאָלגענדעס:

מאָנטאָג, דעם 8 טען ה. ח., איז קיין דאָמבראָוויץ אַראָפּגעקומען דער אויס־פאָרשונגס־ריכטער פון סאַרנע, וועלכער האָט גלייך גערופען דעם רב און די אויפזעהער פון בית־הקברות, אַז ס'וועט אויסגעפירט ווערען אַן עקסהומאַציע (אויסגראָבונג) פון אַ נע'הרג'עטען אין יאָהר 1919 מרדכי גאָלדשטיין.

דאָס האָט אין שטאָט אַרויסגערופען גרויס אויפרעגונג, ווייל דער נע'הרג'עטער ליגט שוין בעגראָבען איבער 8 יאָהר. ווען ס'האָט נעהערט אַ כאַאָס און אויפ'ן בית הקברות פלעגען אַלע מאָל צוקומען פרישע קברים פון אומשולדיג גע־פיניקטע יודען איז דער דאָזיגער גאָלד־שטיין און נאָך 2 יונגעלייט פון שטע־טעל סערניק יעקב און זלמן קאַץ דע־מאָלסט דער'הרג'עט געוואָרען אין אַ נאָהענטען וואַלד און אַלע דריי זענען אין איין טאָג געקומען צו קבורה.

איצט איז אַ סכ"א, אַז ס'האָט זיך ערגעץ אַ פּויער אָנגעשכור'ט און זיך מודה געווען, אַז ער האָט דערמאָרדעט די 3 יודען. ס'זענען אַראָפּגעקומען אויפ'ן בית הקברות די פּאָליציי, אויס־פאָרשונגס־ריכטער, אַ דאָקטאָר, אויך דער רב און די נבאים פון בית הקברות.

מ'האָט דעם דער'הרג'עטען אויסגע־גראָבען און ס'איז פעסטגעשטעלט גע־וואָרען פון די איבערגעבליבענע ביי־נער, וואָס מען האָט נאָך געפונען, אַז די מערדער האָבען דעם הרוג צושמע־טערט דעם שאַרבען און צובראָכען אַ האַנד.

אויף מאָרגען, דעם 9 טען, האָט דער אויספאָרשונגס ריכטער ווייטער געמאָל־דען, אַז ס'מוז אויפגעפיהרט ווערען די עקסהומאַציע פון די 2 ברידער יעקב און זלמן קאַץ. מ'האָט אויך זיי אויס־געגראָבען און מ'האָט אויך פעסטגע־שטעלט ביי זיי סימנים פון פייניגונג: צובראָכענע הענד און פיס.

דער דאָזיגער פאַקט האָט אַרויסגע־רופען ביי דער בעפעלקערונג שוידער־ליכע זכרונות פון יאָהר 1919, ווען מיר האָבען געהאַט אויסצושטיין פון אַלע זייטען די שרעקליכסטע פייניגונגען און מערדערייען, וועלכע וועלען אונז נאָך לאַנג בלייבען אין זכרון.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43. טעל. 41-92.
ספּעציאַליסט פאַר אויגען, נאָז־האַלדז און אויערן־קראַנקהייטען.
פון פּעלגעלקוערקע־לאַמפּען (קוואַרץ־אויסבעל) 8 נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

אין פלאמען פון ליבע און האס

(ראָמאַן).

(94

קורלאַנד איז פון דער נאַטור געווען בעגאַבט מיט אַ רייכער פאַרשטעלונגס־קראַפט, און האָבענדיג רייכע פאַנטאַזיעס, האָט ער בתכלית השנאה פיינט געהאַט פשוט'ע, באַנאַלע עסקים. ווען ער וואָלט געהאַט בעקומען העכערע בילדונג, וואָלט ער זיכער געמאַכט אַ קאַריערע.

דער דראַנג צו אומגעריכטע זאַכען, צו דרייסטע מעשים, צו נישט זיכערע משא ומתנ'ס האָט איהם געוויזען דעם וועג פון דעטעקטיוו־דינסט.

זיין ווייבעל טאָראַ איז געווען אַ פּראָסטע קליינשטעטלדי־גע ווייבעל. ער האָט זיך אין איהר פאַרליבט און חתונה־געהאַט מיט איהר, ווען ער איז נאָך געווען אין מיליטער. זי, פון איהר זייט, איז געווען שטאַרק צוגעבונדען צום מאַן, און ממש איהם פארגעטערט.

געהאַט האָבען זיי זייער פערמעגענס פון געראָטענע קינ־דער — סאַמע יונגלעך, און זיין משפחה לעבען האָט אַדורכגע־מאַכט, קאָן מען זאָגען, גליקליך.

באמת גליקליך איז ער אָבער נישט געווען.

ער איז בעבע געווען אַ בעשיידענער שטילער מענש, און קיינמאָל נישט מקנא געווען — נישט קיין געלד, נישט קיין בריוו, רייך לעבען.

היינט וואָס זשע איז פאָרט געווען זיין חלום?

דאָס דאָרפישע לעבען!

בעבוירען איז ער געוואָרען אין דער גרויסער שטאָט. אין שולע האָט ער זיך געלערנט ביז אַ יאָהר צוועלף. דערנאָך האָט ער געאַרבייט אין עפּיס אַ שלאָסער־וואַרשטאַט ביז אַכצען יאָהר און שפּעטער — אַריין אין מיליטער.

ער האָט שוין אַדורכגעוואַנדערט אַ סך פרעמדע לענדער, און געקאָנט דעם ים.

דאָס דאָרף האָט ער אָבער געקאָנט בלויז פון הערען.

אין דער פריהער יוגענד פלעגט ער אַפילו אָפט פאַרבּרענ־גען גאַנצע טעג אין די פאָרשטעט, וואו ס'איז געוואַקסען גראָז און שיטערע בוימלעך — און דאָ האָט ער, ליגענדיג אויסגעצויגען אין די גריגע גראָזען, געטרוימט פון געזונטען דאָרפישען לעבען, פון אַנ'אייגען קליין הייזעל אין אַ העק ערגיץ, פון איי־גענע פעלדער און בהמות, פון אַנ'אייגענעם גאָרטען מיט אַלטע מיושב'דיגע בוימער...

אַפילו אין מיליטער, ווען ער האָט געדינט, האָט ער אויך געטרוימט וועגען אַנ'אייגענער ווירטשאַפט אויפ'ן דאָרף.

מיט'ן לויף פון דער צייט איז די בענקשאַפט צום דאָרפס־לעבען אַלץ שטאַרקער געוואָרען אין איהם, אָבער כדי דער פאַרלאַנג זיינער זאָל מקויים ווערען, האָט מען דאָך געדאַרפט צו האָבען געלד, און דער מין פונקט האָט איהם שטאַרק אויס־געפעהלט.

זיין גאַנץ לעבען האָט קורלאַנד געוואַרט אויף דעם אויס־ליכט פון זיין גליקליכען שטערען...

ער האָט אַרום זיך געזעהן אַזוי פיל רייך געוואָרענע פּאָלי־ציי־אַגענטען, דעטעקטיוון, און ווי זענען דאָך נישט געווען קלי־גער, אָדער טיכטיגער פון איהם. פאַרוואָס איז עס אַזוי — האָט ער געטראַכט — וואָס אַלע גוטע געלעגענהייטען ווענדען זיך פון מיר אָפּ?..

אַנ'איבערגעגעבענער, אַנ'אָרענטליכער, און אַנ'ענערגישער האָט ער דאָך, ווייזט אויס, נישט געהאַט דעם מינדעסטען חוש

פאַר פּאָליציי־אישער אַרבייט. דאָס סאַמע געוועהנליכסטע פער־ברעכען די פשוט'סטע גובה האָט זיך איהם שטענדיג פאָרגע־שטעלט, ווי אַ משא־מתן, וואָס איז איינגעהילט אין מיזטעריע סודותפולע אינטריגעס, פערוויקלונגען און זוכענדיג זיי, ווי צו פוגאַנדערקניפּען, ווי צו אויפלייזען, פלעגט ער זיך אַזוי פער־פּלאָנטערען, אַז מ'פלעגט לסוף געמוזט ביי איהם אָפּנעהמען די געגעבענע אַרבייט.

אין דעם איצטיגען מאָמענט, ווען מיר האָבען אָנגעהויבען וועגען איהם צו רעדען, האָט ער זיך מיט זיין ווייב און יונגסטען זוהן געפונען אין ווין.

זינט דער אַלטער לוריע איז אַריבערגעפיהרט געוואָרען אין דער צענטראַלער תפיסה, האָט זיך קורלאַנד אָנגעמוה'ט וועגען דעם ענין.

פון די צייטונגען האָט ער געוואוסט וועגען דעם צוגאַנג פונ'ם גאַנצען פּראָצעס.

די ערשטע צייט האָט ער געהאָלפען, ווי אַלע אַנדערע, אַז דאָ איז פאָרגעקומען אַ געוועהנליכער מאָרד מיט רויב־צוועקען, אָבער די געשיכטע מיט דער אַנגעלייגטער עקזעקוציע אינ'ם לעצטען מאָמענט, האָט איהם געצוואונגען אַ סך נאָכצודענקען.

— עפּעס מוז דאָך דאָ שטעקען דערין! — האָט ער זיך געטראַכט — עפּיס אַזוינס, וואָס די ריכטער ווייסען נישט! ס'איז נאַטירליך עפּיס אַ געהיימניש!

זיין פאַנטאַזיע האָט זיך לייכט אָנגעצונדען, און שוין נישט געלאָזט איהם איינרוהען:

— פאַרוואָס נעהמט זיך די סיבה פון אָפּלייגען די שטראָף? אַנדערע זאָגען, אַז ס'איז צוליב דער מלחמה... אַנדערע — אַז די ריכטער זענען נישט ענטשלאָסען... אָבער פאַרוואָס האָט מען דאָך אָפּגעלייגט דעם ענין? איך מוז זיך סוף כל סוף וועגען דעם דערוויסען!

(פאָרזעצונג קומט).

כ'זוך א פאַסטעו

אין א געשעפט אָדער אין א פאַבריק.

6 געווען פערפעקט די פוילישע שפּראַך און ערשטקלאַסיגע רעפערענצן. עווענטועל בײַ וואָס עס איז געגען א מעסיגען האָנאָראַר. אָפּערטן אונטער "W", אין אדמ.

אכטונג ה"ה פריזיערס!

מיין פּערפומעריע-געשעפט איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע העלנישע און בלומען-וואַסערן צום פּרייז פון 4 זל. אָקילאָ, הענשעמאַל 3 זל., פּיכסין-7.80, ווי אויך אַלערליי פּריזיער-צובעהערע צו קאָנקורענץ-פּרייזען

J. Drukier מיט אָלפונג

11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

פּלאָמבען, גאַנץ פּערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין. נעהמט אָן פון 9—12 פאָרמיטאָג און פון 3—7 נאָכמיטאָג. ביליגע פּרייזען. 1481

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט. פּרייזען ביליגע! פּראָטעזען אָהן גומען

דער **פאַביאַניצער רבי** שליט"א

נאָווא צעגעלניאַנא 10

קומט צוריק פון משעכאָטשינעק אי"ה מאָרגען, מיטוואָך, פ' ראה 944

אוי גוואַלט, וואָס טוט מען צום שווייס פון די פיס?

ווילט איהר פּטור ווערען פונ'ם שווייס פון די פיס און פונ'ם שלעכטען ריח, לויפט גיך צום צעצוגנס-פּערקויפער פּיעטריקאָווער 21 און קויפט דעם אמת'ן בעוואוסטען פּראָשעק

„ראַדיקאַל"

אויך קענט איהר דאָרט בעקומען א גוט מיטעל צו וואַנצען און ווערים גאַראַנטירט אויף א גאַנצען זומער. געדענקט דעם אדרעס: פּיעטריקאָווער 21, ביים צייטונגס-פּערקויפער.

לעטשניצע פון דאָקטוירים און ספּעציאַליסטען

בושעזינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—2
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	13—3½, 5—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לובימאַש	הויט- און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמיר-נקדר	ווערוען און מאָגען קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	—12.30
ד"ר פליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורט-הילף	4—3

פּאָנצאָ-טעראַפּיע, שפּר ראַדיאָנגען צי שטעלען א. ז. א. מאָגען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג, אַנאַ-ליזן, מאַסאַזשן, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך קורלונג — היזיען אין שטוב. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנאַליזן אַלע סאָרט אַנאַליזעס, אויפלעגמס און בלוט. 2170

אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.

אין דער לעטשניצע איז בעקעפענט געוואָרען א

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נאָ.
ד"ר לאַזשינסקא סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ש. וו. די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

Dr. H. WOLKOWSKI

J. SZMERLOWSKI

שטיהל געבעטע

פּערשידענע מאָטערנע פון גאָצלין, ווי אויך גוט לעדער און מאַראָקאָ-צעראָטע שטעהנס אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואַהל

ווי אויך **טאַפּעציר-געגענשטענדע**

פּאָוטשעס די נייעסטע פּאַסאָנער, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען און בעקומט מען ביי מיר סאַלאָן-גאַרניטורען, אויף זייער-פּאָטעליכען. ווי און גאַנדאַלקעס, קאָווע-טישלעך, רונדע טישלען, פעלד-בעטען מיט ספּרונזשינעס. אויך שטיהל צום פּאָלסטערן פאַר טאַפּעצירער פערשידענע פּאַסאָנען פון בעטען אויסנעמבייטען האָלץ

בעקומט איהר נאָר ביי — **ג. לעווקאָוויטש, פּוילנאָצנאַ 5**

Z prawami gimnazjów państwowych

8-kl. Gimnazjum Żeńskie

Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej

18 POŁUDNIOWA 18

Zapisy nowych uczenic do wszystkich klas **wyższego gimnazjum** oraz do klas gimnazjum niższego i wstępnych, przyjmuje kancelarja codziennie **od 5 do godz. 8 wiecz.** Do klas A i B przyjmowani są i **chłopcy**. Przy gimnazjum **wzorowa szkoła freblowska**.

Egzaminy wstępne i początek lekcji dnia 1 września. 766

פּאַרעדס איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

פּראָדוקטען פון דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר העלפע פּיר גאַראַנטירען.

אויך פאַבריקאַט אויף לאַגער און א ריזיגען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, פאַבריק-בענק, קינדער-וועגעלעך, שפּעסקאַס און נייבעטע מאַטראַצען. בילליגסטע פּרייזען: רעעלסטע בעדינונג! בילליגסטע פּרייזען!

לאָדז, פּוילנאָצנא 24.

א לערן-יונגעל

ווערט פון זאַפאַרט געזוכט אין טאַפּעציר-ווערקשטעל 066

34 נאַוואָמיעסקא 34

קירזשנער-געזעלן

און אַנ'עהרלין לערן-יונגעל פון אָנשטענדיגע עלטערן, ווערען געזוכט אין דער קירזשנעריי

שאליט פּעטריק. 16

ס'ווערט געזוכט

א נייהערין

צו קליידער, ווי אויך א לערן-מיידעל.

סאַלנאַ 8, וואָלינונג 11.

הייל-פּעדאַגאָגישע

הורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, פּויטשטיפטען)

Dr. med. A. Szmirgeld

נערוועז-אַרצט.

עלעקטריזאַציעס, ליכט-היילבעהאַנדלונגען,

CEGIELNIANA 6, tel. 51-89

עמפּפאַנג פון 5 — 7 אָוונד.

עלטסטער כירורגישער פעלדשער

י. מענדער

פּאָמאָרסקאַ 14 טעל. 62-83.

וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעהמט אָן צו יעדער צייט צו מעסיגע פּרייזען. 980

מעבעל

זיך קויפט און ערקויפט

רעוואַנגס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, פּאַמאָטערען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)

און מעבעל-געוועלבע, (ברזעזנע-וואָלינונג שפּנקעוויטשן 29) ניי פּיר איז שטענדיג דאָ פּערש. גענוצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פּערקויפען. 1331

וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת?

פאַרוואָס לויפט יעדער אין גיכער פּיעטריקאָווער 17?

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, זאָלסט איהם זאָגען

— אז אין דעם גיורא —

17 פּעטריקאָווער 17

(2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 53, וואו מ'האָט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי בימעם לויט'ן אוסטאַוו, קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטערדם און פּוילען, אַפּעלאַציעס, קאָמפּלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס, רעקורסען, וועגען פּעמער און קאַסיאַציאַ-רושאַנדע, בימעם וועגען דירה און אויסשאַנד ראַזיעשעמשע און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סמאַמוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוואַניעס, קאַרנע ספּראַוועס, און אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

עצות געגען מילימער-ענינים

ווערט ערטיילט דורך א מיליטערישען ספּעציאַליסט פון 7-4 אָוו.

רעכט-קאָנסולענט **י. מאַנעלא**, פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 53

שנעל, רעעל און ביליג!

טליתים-פאַבריק

רעקאָמענדירט טליתים פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע און זיידענע טליתים פון פּערשידענע, ווי אויך טליתים-קאַנטען און רעקל מיט אויסגעצייכנטע פויגנט, אויך טלית-בייטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי **א. ח. צינמערמאַנסקי, קאַמיענא 1.**

אין צוזאַמען מויצער פּאָרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298 באַמערקונג: מ'וערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

Dr. med. R. Bornstein

אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ (קרוטקאַ) 9, טעלעפאָן 23-06

צוריקגעקעהרט.

888

מעבעל	קויפט נישט קיין	מעבעל

מעבעל

בעסער איהר איבערצייגט אייך גיכט אין מיין

מעבעל-געשעפט 44

גדאַנסקאַ (רזשגונא) 44

טעלעפאָן 62-56

Ch. ŁAZNIK

נור ביי מיר קענט איהר **מעבעל** שעהנע בעקומען פערשידענע און ביליג.

באַמערקונג: אויך קויף איך פּערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א.ז.וו. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

791

בעקאַנטמאַכונג.

אייער אויסערליכער אויסזעהן

איז א וויכטיגער לעבענס-פאַקטאָר, דערפאַר ווענדעט זיך מיט אייערע בעשטעלונגען נאָר אין דעם

הערען-שניידער-אַטעליר

ז. ראַפּוך, קילינסקאַ 153

(פראָנט, 2-טען שטאָק)

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי מענער-גאַרדעראָבען נאָר לויט די נייעסטע מאָדעלען, ווי אויך געמאַכט אויף וועקסלען.

צוגענגליכע פּרייזען.

Na żądanie wszędzie do nabycia w mniejszych i większych puszkach.

לעטשניצע פון ראַכמוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 2-3, 6½-7½
ד"ר רוזשאַנסקי	הויט- און געשלעכט-קר.	11—10, 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 4-5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורט-הילף	1-11½ 5-6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	5-4 און 2-1
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 5½-7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12—2 4-6
א. בראָזענשטיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונגען, בעליטשונגען, קראָנען, פּלאַטען, א א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

אויפנאַמען פון אַלע קראַנקהייטען פון קאָפּ (מאַגען) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.

אימפּונגען געגען שאַרלאַך (סקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kac...
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.